

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УГОРЩИНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Реєстраційний номер: 5

Дата реєстрації: 19.06.2023

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Угорщина та країни Центральної Європи в ЄС: реалії та перспективи»

Виконала студентка V курсу
спеціальність: 291 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії. Країнознавство»
Кейс Анастасія Зигмондівна

Керівник: ст. викл. Беликанич В. В.
Рецензент: доц. Зубанич Л. Л.

Додаток до захисту.
Л. Зубанич
19.06.2023 р.
Лейла

м. Ужгород – 2023 р.

UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM
ÁLLAMI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY
UKRÁN-MAGYAR OKTATÁSI-TUDOMÁNYOS INTÉZET
MAGYAR TÖRTÉNELEM ÉS EURÓPAI INTEGRÁCIÓ TANSZÉK

BACCALAUREUSI MUNKA

**Téma: Magyarország és a közép-európai térség az Európai Unióban: helyzet-
és jövőkép**

Kész Anasztázia

V. évfolyamos hallgató

Szakirány: 291 „Nemzetközi kapcsolatok,
társadalmi kommunikáció, regionális
stúdiumok. Országismeret”

Tudományos vezető: Belikánics László
adjunktus

Recenzens: Zubánics László docens

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
I. MAGYARORSZÁG ÚTJA AZ EU FELÉ	7
1.1. Az EU rövid története.....	7
1.2. Csatlakozási tárgyalások az EU és Magyarország között.....	11
II. AZ EU BŐVÍTÉSI STRATÉGIÁI	16
2.1. Lisszaboni stratégia.....	16
2.2. Szerkezeti reformok hatásai.....	19
2.3. Makrógazdasági hatások.....	23
2.4. Az EU költségvetésének fő sajátosságai.....	25
III. AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA	32
3.1. Célok és előnyök.....	32
3.2. Tudásra és innovációra épülő gazdaság.....	34
3.3. Környezet barátibb és versenyképesebb gazdaság.....	38
3.4. Inkluzív növekedés – Szociális és területi kohézió.....	41
IV. AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLTAL GYAKOROLT HATÁSOK MAGYARORSZÁGRA	44
KÖVETKEZTETÉS	50
FORRÁS ÉS IRODALOMJEGYZÉK	52

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témája az Európai Unió kialakulása, az országainak integrálódása valamint Magyarországra gyakorolt hatása. Dolgozatom esetében fontos volt, hogy a széles adat mennyiség mellett hiteles és naprakész információkat gyűjtsék össze, ami világos képet ad az Unió kialakulásáról, jelenkori helyzetéről és Magyarország tagállamáról. A témám célja bemutatni az EU kialakulását, annak bővítését. Nagy szerepet kapott dolgozatomban az EU által létrehozott stratégiák, ezért különös figyelmet fordítottam azok bemutatására, céljaik ismertetésére.

Magyarország egy igen dominánsnak ítélt vezetővel rendelkezik, aki szívesen vállalja a véleményét a nála nehezebb súlyú politikusokkal szemben is. Ezért egyik fő célom az volt, Magyarország és a magyar emberek szemszögéből ismertessem az Unió gyakorolta hatásokat. Kulcskérdése a munkámnak az volt, hogy milyen hatást gyakorol az EU Magyarországra? Ezen kívül az, hogy a magyar emberek inkább negatívumként tekintenek a tagságra vagy pozitívumként.

Szakedolgozatom *aktualitása* a tagországok közötti partnerségben nyilvánul meg. Mind az Unión belül és kívül kiélesedni látszik a helyzet, ami az utóbbi évtizedben igen csak érdekes témává vált. Sajnos abban az időben élünk, amikor országok érdekei ütköznek.

Munkám *időrendi áttekintése* egészen az EU gazdasági és politikai egyesülést foglalja magába. A regionális integráció iránt elkötelezett szervezet időbeni vonalát az 1993. november 1-jei kialakulásától az 1992. február 7-én aláírt maastrichti szerződés aláírásától kezdtem, majd a tagállamok csatlakozását időrendi sorrendben taglaltam. Munkámban a tagállamok időrendi csatlakozására külön figyelmet fordítottam.

A dolgozatom *földrajzi határait* nagyban befolyásolják a tagállamok integrációi – azon országok képezik a munkám földrajzi határait.

A dolgozatom *fő feladata* az Unió integrációs folyamatának és a Magyarországra gyakorolt hatásainak végig kísérése volt.

Témám kutatását többek között – *Bóka János - Gombos Katalin - Szegedi László. Az Európai Unió Intézményrendszere, Bíró-Nagy András – Kadlót Tibor – Köves Ádám. A magyar közvélemény és az Európai Unió, Tamás Csaba Gergely. Magyarország és a Közép – Európai Térség az Európai Unióban, Berend T. Iván. Az Európai Unió története – Integráció, populizmus, nacionalizmus* – segítette az előre haladásban.

Dolgozatomban pedig fő **feladatomnak** azt jelöltem meg, hogy bemutassam az Unióban való együttműködést és produktív munkavégzést. Ennek bemutatása érdekében dolgozatomat 4 részre bontottam fel, ezek a következők:

- Magyarország útja az EU felé;
- Az EU bővítési stratégiái;
- Az Európa 2020 stratégia;
- Az Európai Unió által gyakorolt hatások Magyarországra,

Mindegyik vázlatpont tartalmaz további alpontokat a könnyebb áttekinthetőség érdekében. Az első részben foglalkoztam az EU létrejöttével továbbá azzal, hogy a bővítéspolitika milyen terv szerint haladt az aktuális időszakban az Unió és az országok között, különös tekintet fordítva Magyarország csatlakozására. A munkám ezen szakaszában azt mutatjuk be, hogy a közpolitikai értelemben hol húzódnak az európai integráció határai a magyar társadalomban. A nemzeti szuverenitás védelmére alapozó politikának vagy az integráció mélyítésének van több híve a magyar társadalomban?

A második és a harmadik rész törzse a dolgozatomnak és egyben tartalmazza a fő mondanivalóját is. Két domináns stratégiát vizsgáltunk meg benne – a *Lisszaboni stratégiát* és az *Európa 2020* stratégiát. Ebben a két részben kitértünk a negatív-pozitív hatásaira és a célokat is szemügyre vettük, melyek miatt létre jöttek az említett stratégiák. A Lisszaboni Stratégia tartalmának átalakulását taglaljuk annak fényében, hogy hogyan jelent meg különbözőeurópai uniós döntés előkészítő, illetve döntéshozatali testület dokumentumaiban. Továbbá az Európa 2020 stratégia kapcsán érdekeltek voltunk abban, hogy ismertessük az Integrált

stratégiát, amely együtt szeretné kezelni a versenyképességi szempontokat, innovációt, a környezeti fenntarthatóságot, valamint a társadalmi felzárkózást, a szegénységben élők csökkentését.

A negyedik és egyben az utolsó szakasz – az Európai Unió által gyakorolt hatások Magyarországra. Magyarország uniós tagságának elég magas a támogatottsága pedig sokak számára ismert. A célunk az volt, hogy több szempont beemelésével tárjuk fel a magyar uniós attitűdöket. Kezdsnek azt mutatjuk be, hogy mit jelent az Európai Unió a magyarok számára, milyen jellemzőket kötnek hozzá, illetve milyen az EU általános megítélése. Ezt követően arra voltunk kíváncsiak, miként érteli a magyar társadalom az EU-ban eltöltött éveket. Áttekintjük, mit tartanak Magyarország uniós tagsága legfőbb előnyeinek és legnagyobb hátrányainak, bemutatjuk, hogy a magyarok szerint milyen az uniós tagság gazdasági mérlege, és elemezzük, hogy az állampolgári vélemények szerint milyen hatással volt az uniós tagság a legkülönbébb területekre, az általános életszínvonalról kezdve a munkahelyteremtésen és a kisvállalkozások helyzetén át a mezőgazdaság és a természeti környezet állapotáig.

A dolgozatom első része tartalmazza a bevezetést, amellyel betekintést nyerhetünk a munkámba. A záró részben pedig a következtetés található, melyben leírom végső meglátásaimat a kutatott témával kapcsolatban.

I. FEJEZET

MAGYARORSZÁG ÚTJA AZ EU FELÉ

I.1. *Az EU rövid története*

Európa az a hely, ahol évszázadokon keresztül háborúk színhelyeként szolgált. A kontinens úgymond megosztott volt, 1970 és 1945 között Franciaország és Németország háromszor is szembe nézett egymással. Annak a meggyőződésnek, amely szerint az Európa országok hosszantartó békére tegyenek szert egy módja van – ha gazdaságilag és politikailag is egyesülnek.¹

A második világháború után egy cél létezett az Európai vezetők számára, ez pedig az volt, hogy létrejöjjön egy olyan intézmény rendszer, amelyben lehetetlen, hogy egy újabb háború kirobbanjon, továbbá feloldja Franciaország és Németország közötti hosszú éveken át tartó ellentétet. További célként tűzték ki, hogy a gazdaság fejlesztésével visszaadják és javítsák az európai országok versenyképességét és természetesen egyfajta balanszot akartak teremteni a kommunista országokkal szemben.²

Az európai integráció hírnökei a *Benelux* államok voltak, mivel ismerték már akkor országaik teljesítőképeségeit. Ennek tudatában Belgium és Luxemburg már az 1920-as években gazdasági szövetségre lépett vele, nem sokkal később – 1944-ben pedig Hollandia is csatlakozott ehhez.³

Később egyre több törekvés érkezett az integráció kialakulása érdekében. 1950-ben érkezett az egyik ilyen előre mozdítási kísérlet, amikor Franciaország elnöke *Robert Schuman* azt tanácsolta, hogy egységesítsék Nyugat-Európa szén- és acéliparát. Így alakult meg 1951-ben az *Európai Szén- és Acélközösség*, rövidítve *ESZAK*. Hat tagállamból állt: Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, a Német Szövetségi Köztársaság és Olaszország. A közös erővel létrehozott szén- és acélpiacnak az volt a célja, hogy fentartsa a békét a II. világháborúban győztes és vesztes országai között.⁴

---

¹Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismertetek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

²Ua. – 1-8.o.

³Ua. – 1-8.o.

⁴Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismertetek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

A hat tagállam *Jean Monnet* vezetésével létrehozták az *Európai Gazdasági Közösséget – EGT*. Ennek a fő feladata az árukat és szolgáltatásokat magába foglaló széles piacon alapul. 1968-ban kötelező mód erőltették a hat ország közötti belső vámokat. Ennek hatására 1960-ban létrehozták a *közös agrár és közös kereskedelmi politikát*.¹

Azon országok, akik hasonló lépés a „hatokhoz” törekedtek a békére és a versenyképes piacra benyújtották csatlakozási kérelmüket az EU-ba. Ezek az országok Dánia, Írország és az Egyesült Királyság volt. 1973-ban került sor a csatlakozásukra és így már nem 6-an, hanem 9-en voltak a közösségben.²

A közösség új feladatokat tűzött ki naprendre, úgy mint a szociálpolitika, regionális- és környezetvédelmi politika. A regionális politikát az tagállamok regionális fejlettségi különbségeinek egyensúlyba hozása érdekében került a Regionális politika közé és így 1975-re megalapították az *Európai Regionális Fejlesztési Alapot – ERDF*.³

A vezetők felismerték, hogy országaik gazdaságát egy szintre kellene emelni továbbá, hogy szükségét élvezheti a monetáris unió létrehozása. Ennek hatására az Egyesült Királyság úgy döntött, hogy megszünteti a dollár aranykonverzióját – ez hatalmas méretű pénzügyi instabilitáshoz vezetett, amit már csak az 1973-1979-es olajválság fokozott.⁴

1979-ben bevezették az *Európai Monetáris Rendszert*, amivel sikerült stabilizálni az árfolyamot és gyakorlatilag egy ösztönző politikát folytattak vele, hogy elő segítsék a tagállamok gazdasági fejlődését.⁵

1981-ben Görögország, 1986-ban Spanyolország és Portugália is csatlakozott az Európai Közösséghez. Ezen országok csatlakozását követően még inkább fontossá vált, hogy bevezessenek egy úgy nevezett „*strukturális programot*”, amivel kiegyenlíthetik a nagymértékű gazdasági eltérést. Ennek következtében jött létre a *mediterrán program – IMP*.⁶

¹Ua. – 1-8.o.

²Ua. – 1-8.o.

³Aubert Antal – Csapó János. Európai Uniós alapismeretek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

⁴Ua. – 1-8.o.

⁵Ua. – 1-8.o..

⁶Ua. – 1-8.o.

Ezzel egyidőben az EGT egyre nagyobb ívben válik népszerűvé, fejlesztési segélyről, kereskedelemről szóló egyezményeket írnak alá afrikai, karib-tengeri és csendes-óceáni országokkal. Ezek voltak a *Lomé-i* és *Cotonou egyezmények*.¹

Európa látva, hogy milyen szerepet tölt be az országok között céljaul tűzte ki, hogy létrehozza a közös kül- és biztonságpolitikát.²

1980-ra egyfajta *euró-pesszimizmus* alakult ki, amelynek az 1993.január 1-én kiadott „*Fehér Könyv*” vetett véget. A könyv *Jacques Delors* által lett kiadva és az *európai egységes piac* menetrendje volt benne leírva. 1987-ben lépett életbe a az *Egységes Európai Okmány*.³

1989-ben, amikor a berlini fal leomlik átrajzolta Európa politikai szerkezetét. 1990-ben újraegyesítették Németországot a közép- és kelet európai országok pedig demokratikus változások vették kezdetét. 1991-ben pedig felbomlik a nagy Szovjetunió. Ezekkel egyidőben a közösség újabb tárgyalásokat ejt meg, melynek értelmében *Maastricht*-ben elfogadták az Európai Unióról szóló szerződést. Ez volt a *Maastrichti szerződés*, 1993. november 1-vel lépett hatályba. Az *EGK* elnevezés *EK*-ra változott és, ami a legfontosabb, hogy kikiáltották az *Európai Uniót – EU*. A szerződés egy hatéridős feladatot tűzött ki elsőre céljaul – 1999-re a polgárság intézményének bevezetése, az új közösségi politika bevezetése.⁴

A nagy erővel előre haladó unió arra készítette Svédországot, Finnországot és Ausztriát, hogy csatlakozzanak. Csatlakozásukat követően már 15 tagállamból álló közösség kitűzte eddigi legnagyobb célját – felváltani a nemzeti valutákat saját pénznemükre, euróra. Mindez 2002-re az EU 12 országában el lett fogadva és bevezetésre került az euró, mint pénznem. Nagy-Britannia, Svédország és Dánia nem vezették be a valutát.⁵

¹Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismeretek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

²Ua. – 1-8.o.

³Ua. – 1-8.o..

⁴Ua. – 1-8.o.

⁵Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismeretek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

A 21. század előre haladásával újabb nehézségekkel kellett szembe néznie az uniónak. A globalizáció és a nagy léptékbe haladó internet berobbanása is feladta a leckét számukra. Ez utóbbi a társadalmi ketté szakadáshoz vezetett.¹

Lisszabonban később tárgyaltak a rohamosan előre haladó technológiai fejlődésről, aminek értelmében elfogadtak egy átfogó stratégiát a modernizációról. Az Európai Uniónak fel kellett vennie a versenyt olyan nagy versenytársakkal, mint az Egyesült Államok és az újonnan iparosodott országok.²

Később reformokat kellett bevezetniük a tagállamokban a nyugdíj és a munkanélküliség okán.³

A csatlakozások a problémák felállását követően sem állt le, újabb 12 ország kérte csatlakozási kérelmet. A volt szovjet burokba tartozó országok kérték csatlakozásukat, úgy, mint Bulgária, a Cseh Köztársaság, Lengyelország, Magyarország, Románia és Szlovákia; a valamikor a Szovjetunió részét képező három balti állam Észtország, Lettország és Litvánia továbbá a volt Jugoszlávia egyik tagállama Szlovénia, illetve két földközi-tengeri ország: Ciprus és Málta.⁴

1997-ben Luxemburgban megkezdték a tárgyalásokat a kérések kapcsán. 1999-ben Helsinkiben is tárgyaltak róla. Ez volt az eddigi legnagyobb bővítési tárgyalásuk. 2002. december 13-ra 10 ország csatlakozásával zárult Koppenhágában a tárgyalás. A tárgyalásoknak értelmében a 15 fős Európai Unió 25-re bővült.⁵

Az Unió tisztába volt azzal, hogy 25 állami tagsággal az állami szuverenitás ideje lejárt, ahhoz, hogy előre tudjanak haladni és fejlődni – közre kell fogni a sokféle politikai színezetű országot.⁶

---

¹Ua.– 1-8.o.

²Ua.– 1-8.o.

³Ua.– 1-8.o.

⁴Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismeretek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8.o.

⁵Ua.– 1-8.o.

⁶Ua.– 1-8.o.

1.2 Csatlakozási tárgyalások az EU és Magyarország között

Magyarország csatlakozását az EU-hoz egy hosszú időszak ölei fel, az 1998-ban megkezdett tárgyalásokról egészen 2004. május 1-ig, a csatlakozás hivatalos napjáig tart.¹ Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását a jogszabályok értelmében népszavazás előzte meg. A 2003. április 12-én tartott referendum során a választók többsége igennel válaszolt a szavazólapon szereplőkérdésre, amely így hangzott: „Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává váljon?”.²

A csatlakozás kezdeti fázisa 1998-2000 évek között zajlottak. Az ünnepélyes megnyitása a csatlakozásnak a *Horn-kormány* utolsó heteiben, vagyis 1998. március 31.- én került sor. A csatlakozásról szóló tárgyalásokat később a győztes *Orbán kormány* vette át. A tárgyalások 4 és fél évig elhúzódtak. 2002 decemberében fejeződött be a tárgyalás, már a *Meggyesi kormány*nal.

A tárgyalások kezdeti fázisában 1999. júliusig a *közösségi joganyag* ismertetése és áttekintése folyt. A tagállam is a Bizottság érdekét képviselte ez, nem volt része a tárgyalásoknak – egymás megismerése volt ennek a célja. Ezt a folyamatot *screening*-nek nevezték el.³

Összesen 31 tárgyalás folyt és ezek közül már le lehetett szűrni, hogy a csatlakozni kívánt fél és a közösség között milyen érdekellentét várható. Ez a mezőgazdaságban, a személyek szabad mozgásában, a bel- és igazságügyi együttműködésben és a regionális politikában nyilvánult meg. Az Orbán-kormány programjának áttanulmányozása hasznos, mert nagy vonalakban lefekteti az egyes fejezetekben követendő magyar politikát. A dokumentum megfogalmazása szerint a csatlakozási tárgyalások kulcskérdése „az ország gazdasági érdekeinek hatékony érvényesítése úgy, hogy az a lehetőségek határain belül ne késleltesse a tagság megvalósítását. A csatlakozást a Magyarország szempontjából legkedvezőbb

¹Losonczi Miklós. Magyarország tíz éve az EU-ban – mekkora volt a mozgástér? Online megtekinthető: http://real.mtak.hu/17214/1/Kszemle_CIKK_1475.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 487.o.

²Bíró-Nagy András – Kadlót Tibor – Köves Ádám. A magyar közvélemény és az Európai Unió. – Policysolutions – 2016. – 9. old.

³Magyar Külpolitikai Évkönyv. 1998. *hungaricana.hu*. Letöltés helye: https://library.hungaricana.hu/hu/view/KULUGY_KulPolEvkonyv_1998/?pg=2&layout=s. Letöltés dátuma: 2023.04.22. 202. old.

elérhető feltételek alapján kell megvalósítani.”¹

Az egyes tárgyalási fejezetekre lebontva a magyar érdek az Unió közös agrárpolitikája esetén például abban állt, hogy a tárgyalások eredményeként a magyar termelőknek „ugyanolyan biztonságot, ugyanazokat az előnyöket és ugyanazt a támogatást kell élvezniük, mint a velük hasonló helyzetben lévő uniós termelőknek.”² A regionális (strukturális és kohéziós) politika területén „a Kormány olyan támogatás elérésére törekszik, amely nem kisebb, mint az Európai Unió jelenleg legalacsonyabb fejlettségi szinttel rendelkező tagállamai által kapott támogatás.”³ Lehet látni azt, hogy a magyar kormány maximálisan szeretne volna az Uniós támogatásokat a mezőgazdaság, a strukturális és a kohéziós politika terén, ugyanakkor arra törekedett, hogy ne kapjon semmivel sem kevesebbet, mint a már korábban csatlakozott tagállamok.⁴

A bel- és igazságügyi együttműködés értelmében olyan sajátos megoldások kidolgozásán dolgozik a magyar kormány, amellyel biztosítani tudja a szomszédos országokkal a zavartalan kapcsolattartást, különös tekintettel az ott élő magyarságra. A problémát ebben az jelentette, hogy az Unióba való csatlakozásakor át kellett vennie a közösségtől az Unió vízum-, menedékjogi és bevándorlás politikáját. Azzal, hogy a schengeni övezetnek a része – Ukrajna, Románia, Jugoszlávia, Horvátország – szigorúbb határ ellenőrzést kellett bevezetnie. Ez pedig azt jelentette, hogy nehezebb lesz a külföldi magyarságnak átkelnie a határon és Magyarországra jutni. A Romániában élő magyaroknak 1998-ig vízum kellett ahhoz, hogy elhagyhassák az országot. Ez Magyarországra történő utazások esetében is úgy tűnt szükségét fogja érezni.⁵

A magyar-német viszonylatban 1998-ig alapvetően a millió célok voltak a

¹ Magyar Külpolitikai Évkönyv. 1998. *hungaricana.hu*. Letöltés helye: https://library.hungaricana.hu/hu/view/KULUGY_KulPolEvkonyv_1998/?pg=2&layout=s. Letöltés dátuma: 2023.04.22. 202. old.

² Ua. – 203. old.

³ Ua. – 203. old.

⁴ Hettyey András. 2017. „A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély”: Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. *mtak.hu*. Letöltés helye: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf>. Letöltés dátuma: 2023.04. 22. 6. old.

⁵ Hettyey András. 2017. „A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély”: Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. *mtak.hu*. Letöltés helye: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf>. Letöltés dátuma: 2023.04. 22. 6. old.

meghatározóak, amelyek ráadásul egybeestek. Németország támogatta Magyarország EU- és NATO-tagságát, és ezzel összefüggésben gazdasági modernizációját. Mindkét ország érdekelt volt abban, hogy Magyarország továbbra is a politikai-gazdasági-biztonságpolitikai stabilitás szigete legyen egy meglehetősen volatilis kelet-közép-európai térségben.¹ Azonban a kormányprogram elfogadásával látszódtott, hogy komoly érdekkülönbségek fognak feszülni a tárgyalások során a magyar és német álláspont között.² A választási harcra készülők német politikusok egyre nagyobb súlyt helyeznek annak hangoztatására, hogy a kibővítés költségeit korlátok közé kell szorítani.³ Mivel a belbiztonság kiemelten fontos a német választók számára, Németország várhatóan szigorúan számon fogja kérni a schengeni *acquis* alkalmazását is.⁴

A magyar diplomácia köztudatra adta, hogy az *Orbán-kormány* alaposan feltérképezték a német álláspontokat. A magyar állam ekkor azzal szembesült, hogy a német állam úgymond *érdekkatalógussal* érkezett a tárgyalásokra.

Az *Orbán-kormány* az *Agenda 2000* nevű programra összpontosított – ez egy finanszírozási csomag, A finanszírozási csomag első felében Németország töltötte be az Unió soros elnöki posztját. Ez egy kulcsfontosságú feladatnak bizonyult, amelytől azt várták, hogy enyhüljön a német befizetés mértéke – az akkori szintjét Orbán és Fischer igazságtalannak találták. A német kívánság egyértelmű volt: a német *Agenda 2000* keretén belül nem növekedhet a nettó befizetés.

Az *Orbán-kormány* ebben a vitában nem kívánt helyt foglalni magának. Magyarország számára két fontos tényező létezett – egyrészt nehogy lelassuljon a bővítés folyamat – másrészt az *Agenda 2000* minél nagyobb támogatásokat tartalmazzon a csatlakozó országok számára. Valójában ez utóbbi kicsit távol áll az igazságtól, egészen pontosan ebben azt kívánta hangsúlyozni, hogy a régi tagokkal

---

¹ Ua. – 3. old.

² Ua. – 6. old.

³ Ua. – 6. old.

⁴ Hettyey András. 2017. „A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély”: Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. *mtak.hu*. Letöltés helye: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf>. Letöltés dátuma: 2023.04. 22. 6. old.

megegyező politikák legyenek érvényesek.¹

A 2000–2006-os időszakra szóló *Agenda 2000* költségvetési tervet 1999-ben született kompromisszumos döntés a berlini csúcserkekezleten,²ami azt jelentette, hogy a német nettó pozíció valóban nem növekedett valamint biztosítottá vált a bővítési folyamat.³

1999. augusztusi magyar jelentés elégedetten úgy összegzett, hogy a bővítési folyamat zökkenőmentesen, jól halad, annak ellenére, hogy az EU belső reformfolyamatokra összpontosít.⁴ Belső reformok kerültek napirendre, ugye már ismert, hogy a *Gazdasági és Monetáris Unió GMU* végpontja az euró 1999. január elseji bevezetése volt.⁵ A GMU kialakításával párhuzamosan zajlott a maastrichti szerződés felülvizsgálata, amire a már említett 1996-os kormányközi konferenciát javaslatai alapján 1997 októberében, az Amszterdami Szerződés keretében került sor. Csakhogy Amszterdamban az Unió vezetőinek több kérdésben nem sikerült megegyeznie, ezért az ún. „amszterdami maradék” rendezése érdekében szükségessé egy újabb kormányközi konferencia, ami alapján 2001-ben sikerült megkötni a Nizzai Szerződést.⁶

Ezzel párhuzamosan folytak 1999 decembere és 2000 októbere között az első Európai Konvent is, amely az Európai Unió Alapjogai Kartájának kidolgozását szerette volna megkötni. Csodával határos volt, hogy mindezen reformok ellenére az 1998-2000-es években beindultak a csatlakozási tárgyalások a kelet-közép-európai államokkal.⁷ A tárgyalások haladásával egyidejűleg a magyar öröm nem volt tartós, mivel a f a csatlakozási tárgyalások tempója több okból is lelassult. Az euró bevezetése sok energiát kötött le, legalább annyira, mint a 2000-es évben az ülésező aktuális uniós kormányközi konferencia. Valamint 2000-től kezdődően

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 95.o.

²Ua. – 95.o.

³Ua. – 95.o.

⁴Hettyey András. 2017. „A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély”: Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. *mtak.hu*. Letöltés helye: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf>. Letöltés dátuma: 2023.04. 22. 9. old

⁵Ua. – 9. old

⁶Ua. – 9. old

⁷Hettyey András. 2017. „A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély”: Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. *mtak.hu*. Letöltés helye: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf>. Letöltés dátuma: 2023.04. 22. 10. old

kerültek sorra a legnehezebb tárgyalási fejezetek, azok, amelyek alapvetően birtoklás-célok elérése körül forogtak. Ezekben sokáig nem sikerült áttörést elérni.¹

---

¹ Ua. –10. old

II. FEJEZET

AZ EU BŐVÍTÉSI STRATÉGIÁI

2.1. Lisszaboni stratégia

Az Európai Uniót az 1990-es években erőteljesebb gazdasági globalizációs-versenyképességi kihívások érték a gazdasági integráció fejlődésével párhuzamosan.¹Ezek a kihívások sok területet érintettek. Először is a gazdasági növekedés bizonyos EU-tagállamokban kedvezőtlenül alakul. Európa nagy problémája, hogy bár a nyereségek magasak, kevés a kutatásra és fejlesztésre fordított beruházás, amely lehetővé tehetné az emberek által igényelt új termékek és eljárások kidolgozását. Az USA mintegy 100 milliárd euróval többet költ kutatásra és fejlesztésre, mint az EU. Így a globalizáció és fokozódó nemzetközi konkurencia nagy problémát jelent. Másodsor az új technológiák kifejlesztése elsősorban az információ és a kommunikáció területén, ami természetesen azt jelenti, hogy a gazdaságok csak folyamatos innováció árán képesek az élen maradni. Az 'új gazdaság' főleg az olyan szektorokban teremtett munkalehetőségeket, mint a pénzügyi műveletek, az Interneten keresztüli értékesítés és a digitális kommunikáció. Arra Európa semmiképpen sem számíthat, hogy alacsonyabb munkaerőköltségekkel vehetné fel a versenyt olyan fejlődő országokkal, mint Kína vagy India. Ahhoz, hogy hosszú távon is sikert könyvelhessen, csúcsmínőséget és kiváló tudást igénylő munkahelyeket, és megfelelően motivált, jól képzett, egészséges és biztos munkaerőt kell létre hoznia. Végezetül Európa lakosságának előregedése okoz még problémát. Az idősebb munkavállalók száma 2030-ra elképzelhető, hogy 24 millióval nő, ezzel pedig párhuzamosan, ahogy az előregedő csoport eléri a nyugdíjkorhatárt, megnöveli a nyugdíj- és egészségügyi ellátásra nehezedő nyomást.² Ezen kihívásokra – a Gazdasági és Monetáris Unió harmadik szakaszának kezdetén, az euró bevezetését követően – adott válasza a 2000 márciusában a lisszaboni csúcsertekezleten

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 286.o.

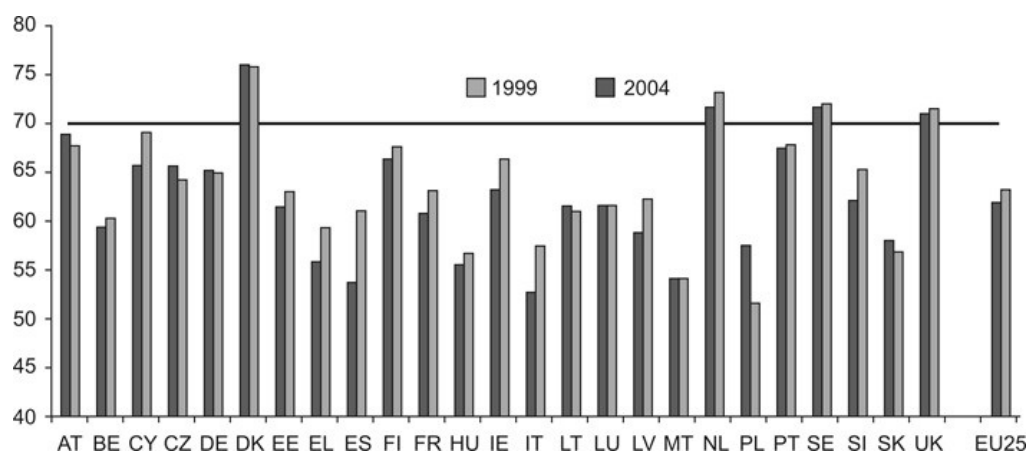
² Európa előtt álló feladat: helyre tenni a Lisszaboni stratégiát. (n.d.). Letöltés helye:

https://www.etuc.org/sites/default/files/BrochLisbonHU_1.pdf. Letöltés dátuma: 2023.04.22. 3. old.

elfogadott tíz évre szóló stratégiai program volt. Annak lejárta után újabb, ismét tízéves programot fogadtak el *Európa 2020* néven. Az ebben foglalt programok elsősorban a tagállamok gazdaságpolitikájának konkrétabb összehangolására irányultak és irányulnak. Ezen növekedési programok kezdve a tényezők nagy számára s a nemzeti preferenciák jelentős eltéréseire figyelemmel egészen a belső piactól vagy a monetáris integrációtól eltérő koordinációs mechanizmust tartalmazzák.¹

Az EU nem csak az áruk és szolgáltatások 25 tagállamon és az Európai Gazdasági Térség három tagján (Norvégia, Izland és Liechtenstein) belüli cseréje érdekében létrehozott egységes piac. Számára a társadalmi és a környezeti fejlődés legalább olyan fontos, mint a gazdasági növekedés. Ezek megléte nélkül az emberek minden bizonnyal elutasítják majd Európa eszméjét. Az alábbi ábra jól mutatja a foglalkoztatottak alakulását az EU-25 országában a Lisszaboni cél kitűzése keretében.²

2.1. a. ábra

A foglalkoztatás alakulása az EU-25 országában, százalékban.

Forrás: Halmai Péter. 2020. Európai gazdasági integráció. matud.iif.hu.

Letöltés helye: <http://www.matud.iif.hu/06sze/04.html>. Letöltés dátuma:

2023.04.23.

A lisszaboni napirend 2010-re kitűzött céljai:

- Legalább 3%-os éves növekedés
- 70%-os általános foglalkoztatottsági arány

¹Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 286.o.

²Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 286.o.

- A nők legalább 60%-os foglalkoztatottsági aránya
- Az idősebb dolgozók legalább 50%-os foglalkoztatottsági aránya (a 2001-es stockholmi megállapodás szerint)

A napirend emellett különböző európai és nemzeti szintű intézkedéseket vezetett be a teljes foglalkoztatottság, és a több, jobb minőségű, fenntartható munkahely biztosítása érdekében, és aktív politikát fejlesztett ki a foglalkoztatás, az oktatás, a szakképzés, az egészségügy és a lakásellátás terén. Továbbá célként tűzte ki a szegénység és hátrányos helyzet minden formájának felszámolását és sürgette továbbá a bizonyos csoportokat és személyeket a társadalom peremére szorító, és ilyen módon az úgynevezett „társadalmi kizáráshoz” vezető megkülönböztetés. A stratégia feladatául tűzte ki a munkapiac modernizálását és átalakítását, nem csupán azért, hogy növeli rugalmasságát, de azért is, hogy a rugalmasságot biztonsággal ellensúlyozza, így módon biztosítva, hogy a munkapiac jobban alkalmazkodhasson a változó igényekhez, anélkül, hogy közben bármiben is veszélyeztetné a dolgozók biztonságát. A stratégia egy másik célja az volt, hogy kibővítse az egységes piacot, és hogy a korábbinál több területen, köztük a szolgáltatások területén biztosítsa az európai szintű szabadverseny lehetőségét.¹

A lisszaboni stratégia kitűzött fő céljai az alábbi területekre összpontosultak:

- a versenyképesség erősödését elősegítő reformok;
- kutatás-fejlesztés, innováció, infókommunikáció;
- foglalkoztatás és képzés;
- társadalmi kohézió;
- fenntarthatóság, a természeti környezet védelme.

A 2000-ben elfogadott, majd 2005-ben módosított lisszaboni stratégia nagy részben korábban az integráción kívül maradó területekre (oktatás, kutatás, innováció, vállalkozásfejlesztés, munkaerőpiac, szociális biztonság stb.) irányult. E hagyományosan nemzeti kompetenciába tartozó területek „lágyabb” közösségi

¹ Európa előtt álló feladat: helyre tenni a Lisszaboni stratégiát. (n.d.). Letöltés helye: https://www.etuc.org/sites/default/files/BrochLisbonHU_1.pdf. Letöltés dátuma: 2023.04.22. 3-4. old.

koordinációját kívánták megteremteni a közösségi módszer kiterjesztése helyett. A lisszaboni stratégia a foglalkoztatási politikák, a termékpiaci szabályozás, a makroés-mikroökonómiai folyamatok közötti kapcsolatokkal foglalkozó korábbi megállapodásokat foglalta magában. Mindezeket túl azonban további területekre is kiterjedt: a vállalkozásösztönzésre, a tudásalapú gazdaságra és az információs társadalomra, a kutatás-fejlesztésre és az oktatásra, majd újabb és újabb területekre. Megjelent benne az átfogó célokra alapozott integrált reformstratégia igénye.¹

Az e stratégiába illeszkedő strukturális reformok öt fő típusba sorolhatók:

- termék- és tőkepiaci reformok;
- beruházások a tudásalapú gazdaságban;
- munkaerőpiaci reformok;
- szociálpolitikai reformok;
- környezetpolitikai reformok.

Ugyanakkor több tekintetben tisztázatlan maradt a stratégia alapelemei közötti viszony. Homályban maradtak az alapidimenziók közötti átváltási, illetve komplementer kapcsolatok is: hogyan lehet úgy erősíteni a versenyképességet, hogy fennmarad a szociális és környezetvédelem magas szintje? Miként gondoskodhatnak a kormányok a korábbiaknál jobban az innovációról, hogy egyidejűleg javul az államháztartási egyenleg? A lisszaboni folyamat tartós eredménytelensége is aláhúzta a prioritások pontosabb meghatározásának igényét. A Wim Kok vezette bizottság jelentése szerint Európának először a növekedésre és a munkahelyteremtésre szükséges összpontosítania (anélkül, hogy elhanyagolná a folyamat környezeti és társadalmi vetületeit). A következőkben e reformok lehetséges közgazdasági hatásait és mechanizmusait, mint az európai alkalmazkodás valóságos esélyét képező tényezőket tekintjük át.²

2.2. Szerkezeti reformok hatásai

A szerkezeti reformok fő célja a jólét állandó fenntartása, aminek a

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 285.o.

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 286.o.

lehetőségét három központi tényező határozza meg: a jövedelem-, illetve vagyonképződés; a vagyon eloszlása, valamint a természeti környezet minősége.¹ A jövedelem- vagy vagyonképződés fejlődés és növekedés két úton valósulhat meg: a munkatermelékenység és a munkaerőpiaci aktivitás növekedése révén. A termelékenység abban az esetben fejlődik, ha a termelő rendszerek hatékonyabbá válnak, és innovatív kapacitásuk erőteljessé válik. Az aktivitási ráta alakulása pedig szorosan összefügg az új munkahelyek keletkezésének mértékével és növekedése a ledolgozott összes munkamennyiség emelkedését eredményezi.² A stratégia alapvető célja tehát az volt, hogy a piac működéséhez javító szerkezeti reformokkal járuljon hozzá a foglalkoztatási ráta fenntartható emeléséhez és a termelékenység gyorsabb növekedéséhez.³

A stratégia fő feladata a belső piac jobb működésének megteremtése és az üzleti környezet javításának igénye.⁴

Ezek a reformok három módon is hatást gyakorolnak a termelékenységre és a foglalkoztatásra:

- Hatékonyabb allokáció. A reformok közvetlen hatása az erőforrás-allokáció hatékonyabbá válása. Az intenzívebb verseny miatt mérséklődnek a reálárak.

- Növekvő termelési hatékonyság. A verseny korábbiaknál hatékonyabb munkaszervezést és munkavégzést, az erőforrásokkal történő takarékosabb gazdálkodást kényszerít ki.

- Növekvő dinamikus hatékonyság. A verseny kikényszeríti, hogy a piaci szereplők többet fektessenek be termék- és folyamatinnovációba, közeledjenek a technológiai határokhoz.⁵

---

¹Ua. – 286.o.

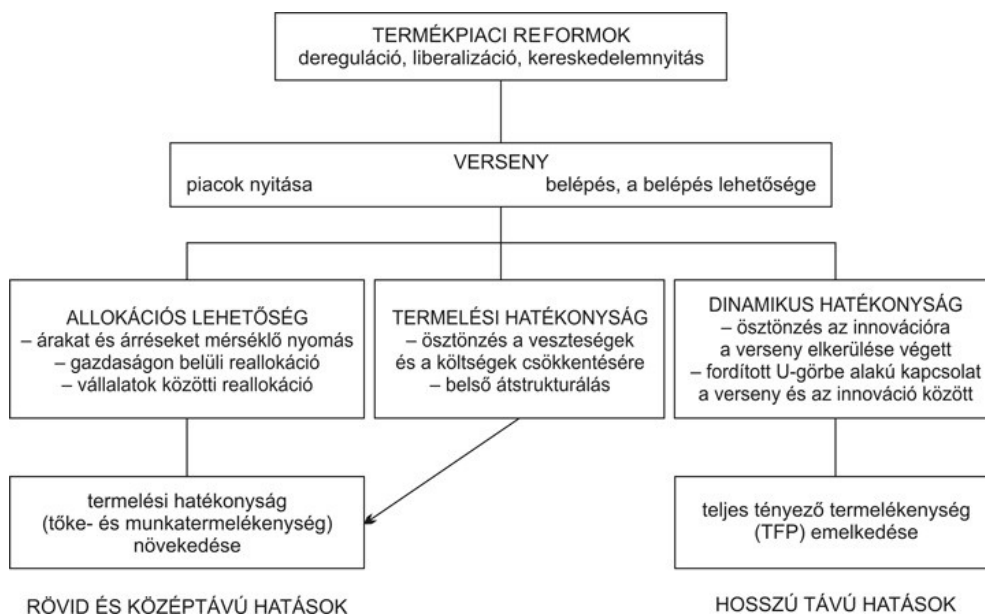
²Ua. – 286.o.

³Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 286.o.

⁴Ua. – 286.o.

⁵Ua. – 287.o.

2.2.a. ábra

Versenyorientált termékpiacon reformok termelékenységi hatásai

Forrás: Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 287.o.

A reformok hatásainak ismertetésére megfelelő eszköz lehet az egységes piac kiépítése programjának hatáselemzése. A belső piac működését követő tíz évben elvégzett szimulációk szerint a GDP 2002-ben 1,8%-kal, a foglalkoztatottság pedig 1,5%-kal lett volna alacsonyabb a program végrehajtása nélkül.¹ A piacra lépés akadályainak leküzdése és a termelékenység felfelé ívelésének közötti kapcsolat empirikusan bizonyítható. Ez a kapcsolat bizonyítható rögtön a belső piacon a közművek és a szolgáltatások piacainak megnyitásával, ami a teljes üzleti szektor termelékenységének évi 0,1–0,2%-os növekedésével járt. A technológiai rés csökkentéséhez hozzájárult a szabadabb belépés egyes iparágakba. A termékpiacon szabályozás enyhítése pedig a magasabb belépési és kilépési arányhoz vezethet, ami hatást gyakorolhat a termelés, a foglalkoztatás és a termelékenység növekedésére.² A szabályozás a piaci kudarcok elkerülése érdekében vagy a piaci szereplők védelmét célozzák meg, de ugyanakkor jelentős költségekkel is járhat. Ezért a versenyképesség növelésének előfeltétele az alacsony költségekkel jellemezhető, a vállalkozást, a beruházást ösztönző üzleti

¹Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 288.o.

²Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 288.o.

környezet kialakítása.¹

Az OECD-országok foglalkoztatási mutatóira a versenyt korlátozó termékpiaci szabályozás negatív hatást fejt ki. Az 1985–1995 években a termékpiac hatásait a teljes tényezőtermelékenység növekedésére hosszú távon évi 0,2–0,3%-ra becsülték húsz OECD-ország paneljét felhasználva.²

A reformcélok elérésében gátló tényező lehet a versenypiac tökéletlensége, ezért annak fejlődése nem zökkenő mentes. A gazdaság fejlődésére három mód van, hogy a pénzügyi feltételek biztosítsák azt. Első, ha kevesebbe kerülnek a tranzakciós költségek, második, ha nagyobb a kockázat vállalási lehetőség és a harmadik, ha hatékonyabb az erőforrás-allokáció.³

Az Unió a modern növekedési elmélet fő motorjának a humán tőkét tekinti, ezért ebből adódik az is, hogy az *európai humántőke minőségétől* függ a növekedési potenciál. Ennek hatására folyamatos átmenet képződik a tudásalapú gazdaságba való átlépésbe. Az iskolázottság, növekvő tendenciát mutató képzettség nagy mértékben befolyásolja a termelékenységet. A hatékonyabb oktatási rendszerrel az átlagosnál egy évvel hosszabb iskoláztatás a GDP 0,3–0,5%-os növekedésével járhat.⁴

Tehát lehet látni azt, hogy a reformok végrehajtásával a belső piacot, a pénzügyi szolgáltatások belső piacát és a tudásalapú gazdaságot erősítették meg. Azonban, ahhoz, hogy a szerkezeti reformok megvalósuljanak három tényezőre volt szükség:

- erős innovációs kultúra, amely az oktatás, a kutatás és az ipar produktív, interaktív kapcsolatára épül;
- jól működő termékpiacok, amelyek a vállalatokat innovációra ösztönzik; s lehetővé teszik új, innovatívabb vállalkozások piacra lépését;
- rugalmas munkaerő- és tőkepiacok, hogy az innovatív vállalkozások hozzáférjenek a pénz- és a humán tőkéhez.⁵

¹Ua. – 288.o.

²Ua. – 288.o.

³Ua. – 289.o.

⁴Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 290.o.

⁵Ua.– 291.o.

Az már korábban kiderült az eddigi dolgozatomból, hogy Az EU-nak a modernizáció, a számítógépekre való áttérés feladta a leckét. Ezért a termelékenységi problémák összefüggnek a gazdasági az információs és kommunikációs technológiák (IKT) előállításával és alkalmazásával terén.¹

Több elemzés is beszámol arról, mely szerint a munkaerőpiaci reformok hozzájárultak az EU – tagállamok jobb fejlődéséhez, ám ezeknek a reformoknak, hogy mérvadó nyoma maradjon számottevő problémába kellett szembenéznie.

2.3. Makrogazdasági hatások

A makrogazdasági hatások vizsgálata nehéz feladat, mint azt bizonyították a parciális hatásvizsgálatok a részpiaci reformok komplementaritását és szinergiáját.²A makrogazdasági vizsgálatok számára az okoz nehézséget, hogy a mikrostrukturális reformok az egyes országokban és időszakokban eltérők. Így a vizsgálatok a reformok közép- és hosszú távú egyensúlyi hatásainak feltárására lehetnek képesek – viszont arra, hogy a rövid távú kiigazítási problémákat bemutassák arra nem alkalmasak.³

A munkaerőpiacra a termékpiaci reformok három fő mechanizmus révén gyakorolnak hatást. Először is a termékpiaci verseny erősödése a kibocsátás és a munkkerő-kereslet növekedését eredményezi. Így a munkaerő-kereslet bérek iránti érzékenysége erősödik. Másodsor az intenzívebb termékpiaci verseny mérsékeli a gazdasági járadékot. Végül és nem utolsó sorban az élesebb versenyben a vállalatok alacsonyabb költséggel termelnek, hatékonyabban működnek, ami az erőforrások jobb kihasználásához és a teljes tényezőtermelékenység növekedéséhez vezet.⁴

Egyes tanulmányok alaposan megfigyelték a termék- és munkaerőpiaci reformok makrogazdasági hatását. Ebből adódóan tudjuk, hogy a *Nemzetközi Valutaalap* vizsgálta azt, hogy milyen hatással lenne az EU-ra az Egyesült Államokhoz képest az ár-költség résben fennálló különbség megszűnése. Az

---

¹Ua. –291.o.

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 292.o.

³Ua. – 293.o.

⁴Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 293.o.

eredmény az, hogy hosszú távon a GDP 10%-kal nőhet az együttesen alkalmazott részpiaci reformpolitikák eredményeként.¹

A szabályozási reformok célja a beruházásokat ösztönző üzleti környezet előmozdítása. Tudni illik az európai gazdaság erősebb, mint az amerika. Ezt támasztják alá a Fraser-index adatai is.² Ahhoz, hogy az EU és Amerika között véget vessenek a nagy gazdasági eltérésnek az államok közötti dereguláció mértékében fennálló különbség megszüntetése mindösszesen korlátozott mértékű termelékenységnövekedést eredményezne. Nem több évi 0,2 %-ál.³

A dereguláció, a termékpiaci integráció, az emberi tőke fejlesztése, a pénzforrások K+F célú és más magas kockázatú felhasználását előmozdító, kedvező beruházási környezet megteremtése a következő öt-tíz évben az EU potenciális növekedési ütemét akár évi 0,5–0,75%-al emelheti.⁴

Az üzleti környezet az a modell, amely előmozdítja a beruházásokat és az innovációt vagyis a termék-, a tőke- és a munkaerőpiacok reformját erősíti. Az erőforrások a reformok megvalósításával egyidőben az alacsonyabb termelékenységű területekről a magasabb termelékenységű felhasználáshoz áramlanak. Létezik két modell, amely a növekedés jó példáját mutatja, ezek a következők: az angolszász modell és a *skandináv* modell. A termékpiacok szabályozása mindkét országban vagyis Dániában és Svédországban is elég csekély. Némelyik piac megnyitása pedig egyenesen politikai prioritás. A tárgyalt országokban az EU-n belül a legjobb gazdasági eredményeket érték el. A tárgyalt országok jellemzője, hogy átfogó és integrált gazdasági reformokat terveztek és indítottak meg a piac jobb működése érdekében – ez is azt mutatja, hogy a piackérdés a politikában prioritást élvez.⁵

A strukturális reformok hatásainak dimenziója a foglalkoztatottság és a termelékenység egyidejű növelése a józanésznek ellentmondó. Ez pedig az erőltetett munkahelyteremtés, a foglalkoztatottság növekedése esetén alacsonyabb

¹Ua. – 293.o.

²Ua. – 293.o.

³Ua. – 293.o.

⁴Ua. – 294.o.

⁵Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 294.o.

termelékenységű tevékenységre képes munkavállalók is be-, illetve visszakerülnek a gazdaságban nyilvánul meg. Mindemellett hosszú távon húzóerő lehet a technikai haladás és annak a termelékenységre okozott hatása. Fontos megjegyezni, hogy a termelés növekedése, a foglalkoztatottak jelentős bővülése kizökkentheti a pályájáról a reformokat de ugyanakkor ez csak rövid távú megingás, amit egy hosszú távú helyreállítás követ.¹

2.4. Az EU költségvetésének fő sajátosságai

„Az Európai Unió költségvetése egy sajátos rendszer, amely eltér mind a nemzetközi szervezetek, mind a nemzeti államok költségvetéseitől. Ugyanakkor szűkebb, mint a nemzeti költségvetések mérete, mivel az EU GDP-jének alig több mint 1%-át osztja újra, míg a tagállami büdcsék a nemzeti GDP-k mintegy 30–50%-a felett rendelkeznek.”²

„Alapvetően a hagyományos nemzeti szervezetek költségvetésétől is eltér. Fő feladata, hogy előmozdítsa a közös és persze a megosztott hatáskörbe tartozó politikai tevékenységeket. Tehát nem csak egy lemásolt változata a nemzeti költségvetésnek – szerkezete nagymértékben eltért attól. Ha összehasonlítjuk egyes föderatív országok és az EU kiadásait, rögtön szembetűnő a kiadások szerkezetének lényegi eltérése.”³

---

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 294.o.

²Ua. – 92.o.

³Ua. – 92.o.

2.4.a. táblázat

	Véd elem	Oktat ás	Egészség ügy	Társadalom biztosítás és jólét	Adósság szolgálat	Gazdas ági ügyek	Egyéb funkció k
Ausztria	1,3	1,5	3,4	8,8	0,4	1,2	6,0
Kanada	1,5	0,5	0,5	2,1	2,6	0,7	4,2
Egyesült Államok	4,3	0,6	0,6	4,6	1,8	1,4	2,6
EU15	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,8	0,2

„Föderatív” kormányzatok kiadásai a fő funkciók szerint (a GDP %-ban)

Forrás: Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020.

– 92.o.

„A 2.2. táblázat a föderatív ország kormányzati szintjeinek kiadásait veti össze az Európai Unió hasonlósíntjeivel. Az adatokból látható: a közös költségvetés a GDP 1%-át, míg a nemzeti költségvetések az EU15 országaiban a GDP-jének 46%-át tették ki a vizsgált évben.”¹

2.4.b. táblázat

	Kormányzati szint			
	Föderális	Állami	Helyi	Összesen
Ausztria	22,6	12,4	1,5	36,4
Kanada	17,8	20,7	7,1	45,7
Németország	28,9	12,2	7,4	48,7
Svájc	17,3	11,7	8,6	37,6
USA	20,0	11,6	10,4	42,0
EU15	1,0	30,2	15,8	47,0

Kormányzati szintek kiadásai föderális államokban 2008-ban (a GDP %-ban)

Forrás: Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020.

– 92.o.

¹Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 92.o.

A nemzeti költségvetés az a költségvetés, aminek sohasem lehet hiánya. A bevételeket és a hiányosságokat mindig balanszba kell állítani. A közös költségvetésnek vannak kitűzött céljai, ezek a következők: finanszírozni, támogatni tudja a közös és megosztott hatáskörbe tartozó politikákat, tevékenységeket, célokat, például a tagállamok közötti gazdasági és társadalmi kohézió erősítésére irányuló intézkedéseket vagy az EU-n kívüli országok segélyezését.² Kizárólag ezek a politikák azokra a területekre érvényesek, ahol az Uniónak meghatározó és abszolút döntése van.

A közös költségvetés alapelveit Mac Dougall 1977. évi jelentésében fogalmazta meg. A következőket foglalta össze:

- Az externalitás elve szerint egyes tevékenységek költségei és bevételei egyidejűleg különböző tagállamokban jelenhetnek meg, ami maga után vonhatja a kompenzáció igényét.
- Az oszthatatlanság elve szerint bizonyos tevékenységek finanszírozása méretgazdaságossági okokból nem osztható szét a tagállamok között, ezért ezeket közösségi szinten kell megvalósítani.
- A kohézió elve szerint minden tagállam polgárai számára biztosítani kell a szolgáltatások, a jólét és a fejlődés minimumát, ami jövedelemtranszfereket igényel a gazdagabb országokból a szegényebbek felé. Ez a Szerződésben is rögzített gazdasági és társadalmi kohézió céljának megvalósítását jelenti.
- A szubszidiaritás elve szerint valamely adott kérdést (kiadási tételt) – ha a magasabb szinten való kezeléssel nagyobb előny nem származik, akkor – a lehető legalacsonyabb szinten kell megoldani (finanszírozni).
- Az addicionalitás elve szerint a közösségi finanszírozás nem léphet a tagállami helyébe. (Ehhez kapcsolódik a kofinanszírozás, az együttes finanszírozás elve: a költségek egy részét a kedvezményezettek viselik.)

További alapelvei közé lehet sorolni a következőt:

---

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 93.o.

- egységesség elve
- bruttó költségvetés elve
- éves költségvetés elve
- részletesség elve
- költségvetési egyensúly elve
- gondos pénzgazdálkodás elve
- nyilvánosság elve

A jelentés értelmében a közösségi költségvetésnek biztosítania kell a stabilizációs, allokációs és újraelosztó funkciót, valamint biztosítania kell az árstabilitást, a gazdasági tevékenység növelését.¹A jelentésnek köszönhetően a közös költségvetés a föderális berendezkedésű tengerentúli angolszász országok² irányába lépett volna, ám ezeknek az intézkedéseknek nem voltak jövőjük.

A Közös költségvetésben az az elv, hogy *egység* 1968-tól használatos. Az 1970-es költségvetésben foglaltak alapján az EU pénzügyi műveleteit, többek között bevételét – kiadását a *költségvetésben* foglaltak össze. A költségvetés elfogadására alkalmas szerv hagyja jóvá. Így az az elnevezés is, mint a *bruttó költségvetés* akkor terjedt el, aminek a jelentése az, hogy a költségvetési bevételeket nem lehet előre meghatározott kiadásokhoz kötni.³ Az EU főbb költségvetési kereteit költségvetési időszakokra bontják fel, vagyis minden időszak január 1-től december 31-ig tart.⁴

A *részletesség elve* szerint annak okán, hogy kellően részletesek legyenek nem csak egy, hanem különböző bontásban is meg kell adni az összegeket. A költségvetés *egyensúlyi elve* pedig előírja azt, hogy a kiadások egészen bevételekből fedezik, tehát nem keletkezhet többlet, de hiány sem. Amennyiben eltérés keletkezik úgy a következő évre kell átvinni és bevételként kell feltüntetni,

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 95.o

²Szalai Ákos. Fiskális Föderalizmus. *adko.hu*. Letöltés helye: http://adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2002/fiskalis-federalizmus.pdf. Letöltés dátuma: 2023.04.24.

³Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 93.o.

⁴Szalai Ákos. Fiskális Föderalizmus. *adko.hu*. Letöltés helye: http://adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2002/fiskalis-federalizmus.pdf. Letöltés dátuma: 2023.04.24.

ha pedig hiány áll fent – kiadásnak kell jelezni.¹

Az Európai Unió költségvetési számbavételi egysége 1981. január 1-jétől 1998. december 31-éig az ECU volt. 1999. január 1-jétől a költségvetést euróban hagyják jóvá.²

A költségvetés struktúrája az idők folyamán az európai integrációt, az annak alapját képező érdekviszonyok fejlődését követte. Az 1960-as években azokat a feltételezett piaci előnyöket kompenzálták, amelyekhez a német ipar jutott Franciaországgal és Olaszországgal szemben.³

Az Unió tagállamai az első 12 évben teljes mértékben hozzájárultak a kiadások fedezésébe, de utána elkezdtek átállni a *saját forrás* rendszerére. Ennek a részét képezik a következők:

- a közösségi vámok;
- az agrárlefölözések (illetve az 1995-től helyükbe lépő agrárvámok) és a cukorilletékek (továbbá az izoglukóz- és inulinilletékek);
- a hozzáadottérték-adó alapjának (lényegében a bruttó hazai terméknek) meghatározott hányada;
- 1988-tól az úgynevezett I. Delors-csomag bevezette a „negyedik forrást” (fourth resource), amely a tagországok GNP-je, majd a GNI-a alapján számított, változó nagyságú „kiegyensúlyozó” forrás. Ugyanakkor meghatározták az összes saját forrás GNI-hoz mért maximális arányát.⁴

Ezzel a tagállamok hozzájárulásaitól függetlenítették a közös költségvetés bevételeit, így elvileg megteremtették a közös büdzsé automatikus, normatív módon szabályozott finanszírozását. A közös költségvetés kevésbé függött a tagállamok aktuális finanszírozási hajlandóságától.⁵

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 94.o.

²Ua. – 94.o.

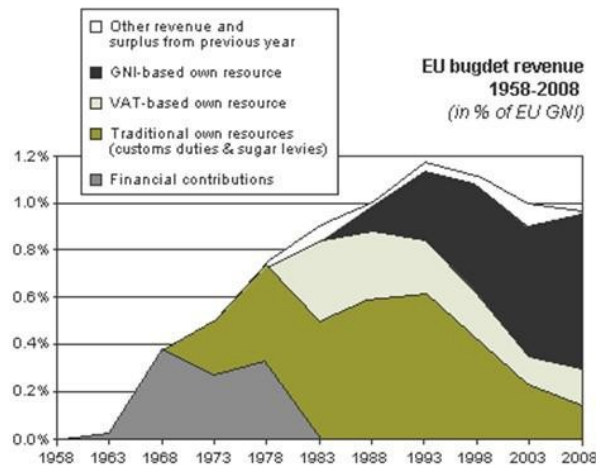
³Ua. – 94.o.

⁴Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 94.o.

⁵Ua. – 99.o.

A kiadások további növekedésének hatására döntöttek a negyedik forrásról, ami további forrásokkal egészült ki, mégpedig: tradicionális, a hozzáadott értéken alapuló természetes illetve a nemzeti jövedelmen (korábban a nemzeti terméken) alapuló saját forrásokat.¹

2.4.a.ábra

Az EU-költségvetés bevételei, 1958–2008 (a GNI %-ában)

Forrás: Dr. Halm Tamás. 2014. Az Európai Unió pénzügyei.

slideplayer.hu. Letöltés helye:

<https://slideplayer.hu/slide/2585284/>.

1970-re már nem tudták fedezni a közösség kiadásait, így nagy teret kapott a negyedik forrás. A három korábbi saját forrást kiegészítve biztosítja a kiadások fenntartásához szükséges bevételeket.²

A közös költségvetés fő elemei:

- Vámok, mezőgazdasági vámok (lefölözések)
- Hozzáadottérték-adó (HÉA) forrás
- GNI-forrás (korábban GNP-forrás)
- Kiigazítások

A közös költségvetés jellemzői kiadás téren a *közös agrárpolitika és strukturális politika*, *belső politika*, *külső politikák*, *adminisztratív kiadások*.³

Az 1980-as évek közepén érte el az 1 %-ot a kötelezettség vállalás aránya a

¹Ua. – 99.o.

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 99.o.

³Ua. – 99.o.

bruttó nemzeti jövedelemhez - *GNI* képest, majd 1994-ben és 1999-ben meg is haladta azt, mindösszesen 1,2 %-al. Jelenleg pedig a *GNI* 1 %-át teszi ki.¹

---

¹Ua. – 99.o.

III. FEJEZET

AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA

3.1. Célok és előnyök

A világ folyamatos változásával egyre inkább az Uniónak is annak az irányába kellett hajlania, hogy nem csak a saját strukturális gyengeségeivel foglalkozik, hanem kissé kitekint. Ezért az olyan tényezőket kell szem elé helyezni, mint az európai gazdaság egybefonódása, a globális pénzügyi struktúrák megszilárdítása, az éghajlati és az erőforrás felhasználásának drasztikus lépéseinek korrigálása. Természetesen, ahhoz, hogy a „közösség” eddig elért gazdasági és társadalmi fejlődéseit ne sodorja veszélybe intézkedéseket kellett végrehajtania.¹ Ezek pedig a következők voltak:

- A tagállamok gazdasági nagymértékben függenek egymástól.
- Az EU-n belüli összehangolás eredményre vezethet
- Az EU a globális szintér egyik meghatározó szereplője.

Az egyedülálló európai szociális modellen alapuló minőségi és egészséges élet, annak a jövő nemzedékei számára történő átadása rendkívüli változásokat igényelt. Elsődleges, hogy az EU intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággal rendelkezzen, amelyben magas a foglalkoztatási arány és a termelékenység, egyidejűleg erős a társadalmi kohézió. Mindennek előmozdítására hivatott az *Európa 2020 stratégia*. A stratégia menetrendül szolgál valamennyi tagállam számára. Figyelembe veszi az eltérő szükségleteket, kiindulópontokat és nemzeti sajátosságokat.²

A stratégia központjában három tényező részesült előnyben: az intelligens növekedés, a fenntartható növekedés és az inkluzív növekedés.³

Ez úgymond egy iránymutató volt a 21. századi Európai szociális

---

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 298.o.

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 298.o.

³Ua. – 298.o.

piacgazdaság számára. A közös haladás irányának kijelölése érdekében az EU néhány 2020-ig elérendő – az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés prioritásaihoz illeszkedő – kiemelt célt tűzött ki.¹Ezekről bővebben a következő alpontokban lehet majd olvasni. Általában ezek a tényezők a különböző tagállamok különböző helyzetére mutatnak rá, így azoknak a teljesítményük összehasonlítható.²

Az Európai Unió 2020 néhány célkitűzése a következő:

- Foglalkoztatás. A 20–64 évesek foglalkoztatási rátáját a 69 %-ról legalább 75%-ra szükséges növelni, egyrészt a nők és az idősebb munkavállalók nagyobb mértékű foglalkoztatása, másrészt a migránsok fokozottabb munkaerőpiaci integrációja révén.
- Kutatás-fejlesztés. A GDP 3%-át kutatásra és fejlesztésre kívánják fordítani. E cél ráirányította a figyelmet: mind az állami, mind a magánszférának többet kell beruháznia a K+F-be. A K+F-be történő magánberuházások feltételeinek javítása feltétlenül szükséges. A stratégiában javasolt intézkedések közül több is erre irányul. A K+F-et és az innovációt (I) együtt véve szélesebb kiadási skálát (K+F+I) kaphatunk, amely jobban kifejezné a termelékenységet ösztönző tényezőket.
- Klíma 20/20/20. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990. évi szinthez képest legalább 20%-kal, kedvező feltételek esetén 30%-kal kell csökkenteni; a megújuló energiaforrások arányát a teljes energiafogyasztásban 20%-ra kell növelni, és az energiahatékonyságot 20%-kal szükséges javítani.
- Iskolai végzettség. A lemorzsolódók arányának a jelenlegi 15%-ról 10%-ra kell csökkennie, másrészt a 30–34 éves korosztály körében a felsőoktatási végzettséggel rendelkezők arányának 31%-ról legalább 40%-ra kell növekednie.

---

¹Ua. – 299.o.

²Ua. – 298.o.

- A szegénység mérséklése. Az országos szegénységi küszöbök alatt élő európaiak arányát 25%-kal, több mint 20 millió fővel csökkenteni szükséges.

A felsorolt célok mindegyike egymáshoz kapcsolódik, a magasabb végzettségi szint felel a jobb alkalmazási lehetőségekért. A foglalkoztatási arány növelése révén csökken a szegénység. A kutatás-fejlesztésnek és az innovációnak a gazdaság minden ágazatában növekvő mértéke, valamint a megnövekedett erőforrás-hatékonyság javítja a versenyképességet, és elősegíti a munkahelyteremtést. A tisztább, alacsony szén-dioxidkibocsátású technológiákba történő beruházás tehermentesíti a környezetet, hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, valamint új üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket kínál.¹ Ez gyakorlatilag egy prezentációként felelt az EU-nak, arra a célra, hogy bemutassa, hogy hol képzeli el magát a „közösség” 2020-ra.

Mostanra az EU-ban felvált különbségek sokkal nagyobbak, mint korábban, ezért a fejlődésben és az életszínvonalban észlelt eltérések ellenére új célokat tűzött ki. Úgy a régi, mint az új tagállamaira egyaránt. A kutatás-fejlesztésbe, az innovációba, az oktatásba és az erőforrás-hatékony technológiákba történő beruházás mind a hagyományos ágazatok és vidéki területek, mind a magas képzettséget igénylő, szolgáltatásalapú gazdaságok számára hasznos. Erősíti a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót. A célszámok nem „egyenmegoldást” jelentenek: a tagállamoknak az uniós célszámokat nemzeti célkitűzésekre és pályákra kellett lebontaniuk. Az uniós és a nemzeti erőfeszítések együttes alkalmazása erősíti egymást.²

3.2. Tudásra és innovációra épülő gazdaság

A tudásra és innovációra épülő gazdaság fő célja, hogy elősegítse, majd megerősítse a jövőbeli növekedés alapját. Ehhez a legfontosabb tényezők a következők: az innováció és a tudás. Ez az a két összetevője, amit önmagában hordoz. Ahhoz, hogy megfelelően működjön az intelligens növekedés, az kell,

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 299.o.

²Ua. – 300.o.

hogy az oktatás minőségét javítsák, a kutatást és teljesítményt fokozzák és természetesen az, hogy az innovációt népszerűsítsék EU szerte. Ezen kívül nagy figyelmet kell fordítani az információs és kommunikációs technológiák teljes körű alkalmazására. Ezeknek a lépéseknek az a célja, hogy olyan jelentőségű ötletek szülessenek, mint az új termékek és szolgáltatások, amelyek növelik az új munkahelyek számát. Továbbá hozzájárulnak az európai és globális társadalmi kihívások kezeléséhez.¹

Ahhoz, hogy ezek a fejlődések végbe menjenek Európának a következő lépéseket kell meglépnie:

- Innováció. Európának határozottan a kutatási kiadások hatására kell összpontosítania, valamint javítania kell a szükséges magánszektor K+F-beruházásainak feltételeit.
- Oktatás, képzés és élethosszig tartó tanulás. A diákok kevesebb, mint felének halmozottan nehézkes az olvasási készsége, felmérések azt mutatják, hogy hétből egy tanuló kimarad az oktatásból. Mind ez azt eredményezi, hogy a 25–34 évesek közül háromból kevesebb, mint egynek van felsőfokú végzettsége csak.
- Digitális társadalom. A technológia iránti kereslet kétezer milliárd euró értékű piacot jelent, ebből viszont csak negyede származik európai vállalkozásoktól. Ez is azt mutatja, hogy Európa a nagy sebességű internet használata tekintetében a sor végén van. Azonban ez veszélyezteti az innovációs képességet, a tudás és az ismeretek online terjesztését, az áruk és a szolgáltatások online forgalmazását.²

Az európai előre lépés lenne, ha a fentebb felsorolt elmaradások tekintetében javulás állna fel. Ez növelhetné Európa innovatív kapacitását. Javítaná az oktatási eredményeket, az oktatási intézmények minőségét és teljesítményét is. Ezeket a kihívásokat regionális, nemzeti és uniós szinten is megkívánják valósítani.³

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 300.o.

²Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 300.o.

³Ua. – 300.o.

Az innováció-alapú regionális fejlesztési politikák az innovációs lánc egészét teszik ki. A programok számos része az innováció előmozdítását helyezi előtérbe. Növelik a rendelkezésre álló tudástömeget és az innovációs rendszer helyi szereplői közötti tudásáramlások hatékonyságát a tudásáramlás fokozása által. A helyi egyetemek azok a legfontosabb szereplők, amelyek jól tükrözik a jelentős és növekvő mértékű összegeket, amelyeket ráfordítottak az egyetemi kutatásokra. Ezek eszközökben nyilvánulnak meg, különösen számítógépekben és egyéb kutatásokat elő segítő technológiákban.¹

Az, hogy egy adott országban mennyire fejlett az innováció nagyban befolyásolja az ipar fejlettsége. Az innováció előfutára Amerika volt, ahol 1980-ig számos új regionális módszert fejlesztettek ki a csúcstechnológiai konferenciák hatására. Így az évek során felgyülemlett tapasztalatok alapján körvonalazódott a regionális gazdaságpolitika kulcstényezői, ezek a következők:²

- *„elkötelezettség a központi kormányzat részéről a regionális szinttel való együttműködésre és a fejlesztések jelentős mértékű pénzügyi támogatására;*
- *a regionális szintek döntéshozatali és pénzügyi önállósága;*
- *a belső erőkre alapozó fejlesztésben hosszú távon elkötelezett, karizmatikus regionális vezetés;*
- *szoros partneri kapcsolat a politikai vezetés, az ipari szektor és az egyetemkutatási szektor között; — nyitottság és bizalom az innovációs rendszer szereplői részéről az együttműködések és a partneri kapcsolatok kialakítására;*
- *fejlett vállalkozói szellem;*
- *színvonalas helyi akadémiai háttér (egyetemek, kutatóintézetek) a természettudományos-műszaki tudományokban;*

¹ Horváth Kornélia. (2004). Az innovációs-alapú regionális fejlesztés lehetőségei Magyarországon. *real.mtak.hu*. Letöltés helye: http://real.mtak.hu/116001/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1935.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 32. o.

² Horváth Kornélia. (2004). Az innovációs-alapú regionális fejlesztés lehetőségei Magyarországon. *real.mtak.hu*. Letöltés helye: http://real.mtak.hu/116001/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1935.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 33. o.

- *a közösségileg finanszírozott kutatások eredményeinek ipari hasznosítását lehetővé tevő jogi háttér (szabadalmaztatás, értékesítés);*
- *a szellemi tulajdon védelmének jogi intézményrendszere.”¹*

Az Európai Unió célja az volt, hogy 2010-re a világvezető tudásalapú gazdasági régiójává fejlődjön. Az elfogadott célkitűzés szerint a tagállamok átlagos K+F ráfordításainak az évtized végére elérték a GDP 3%-át, olyan módon, hogy a kiadások 2/3-a vállalati forrásból származott.²

Az innováció a versenyképesség fő kulcstényezőjévé vált és a regionális fejlesztési politikák középpontjába került. Ahhoz azonban, hogy az innovációs folyamatok fellendüljenek a következő célkitűzéseknek eleget kellett tenniük:³

- *„az innovációs politikák összehangolása,*
- *innováció-barát szabályozási és működési keretek kialakítása,*
- *az innovatív vállalatok létrehozásának növekedésének ösztönzése,*
- *az innovációs rendszer fejlesztési súlypontjainak kialakítása, valamint*
- *innovációra nyitott társadalom formálása.”⁴*

Az EU tagországai nehézkesen, de egyre inkább foglalkoznak innovációs kérdésekkel. Sajnos nem mindegyik országban lehet végre hajtani egységesen a fejlődést. A cél viszont mindegyik országban egyezik – a tudás és a technológia vállalati terjedésének a fellendítése. Az EU tagállamok ennek hatására megfogalmazták az innovációs-politika legfontosabb pillérét, ami több részből áll:⁵

- Emberi erőforrás, oktatáspolitikai
- Kutatás-fejlesztési ráfordítások
- Tudás- és technológiaáramlás

¹ Ua. – 33. o.

² Horváth Kornélia. (2004). Az innovációs-alapú regionális fejlesztés lehetőségei Magyarországon. *real.mtak.hu*. Letöltés helye: http://real.mtak.hu/116001/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1935.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 33. o.

³ Ua. – 33. o.

⁴ Ua. – 33. o.

⁵ Ua. – 34. o.

- Együttműködések, kooperációk, hálózatok
- Innovatív vállalkozások
- Szellemi tulajdon¹

A több évre visszanyúló erőfeszítések ellenére sem sikerült elérni az Egyesült Államok teljesítményét. Sajnos a nem egységesen halad végig Európa tagországain az innovációs-politika, ami leginkább tükrözi, hogy az innovációs teljesítmények rendkívül eltérőek.²

3.3. Környezet barátibb és versenyképesebb gazdaság

„A fenntartható növekedés a következőket jelenti: erőforrás-hatékony, fenntartható és versenyképes gazdaság megteremtése, Európa vezető szerepének kihasználása az új folyamatok és – többek között a környezetbarát – technológiák fejlesztéséért folyó versenyben, az infokommunikációs technikákat (IKT) alkalmazó intelligens hálózatok bővítésének felgyorsítása, az uniós hálózatok felhasználása, valamint a vállalkozások versenyelőnyének megerősítése, elsősorban a feldolgozóiparban és a kis- és középvállalkozások körében. Ez a megközelítés hozzásegíti az EU-t, hogy alacsony szén-dioxid-kibocsátású, korlátos erőforrásokkal működő világban is fejlődjön, megelőzze, és lehetőség szerint megállítsa a környezetkárosodást, a biodiverzitás csökkenését és az erőforrások nem fenntartható használatát, illetve erősítse a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót.”³

Európának a következő területeket kell megcéloznia:

- Versenyképesség: meg kell őriznie vezető szerepét a környezetbarát technológiák piacán. Ezek a technológiák növelik az erőforrás-hatékonyságot a gazdaságban. Ennek hiányában pedig elveszíti befolyását a világvezető szerepében.

¹ Horváth Kornélia. (2004). Az innovációs-alapú regionális fejlesztés lehetőségei Magyarországon. *real.mtak.hu*. Letöltés helye: http://real.mtak.hu/116001/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1935.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 33-34. o.

² Ua. – 35. o.

³ Halmai Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 301.o.

- Az éghajlatváltozás elleni küzdelem. Ahhoz, hogy elérjék a káros anyagok kibocsátásának gyengülését és elősegítsék annak csökkentését sürgősen le kell állni a szélsőséges éghajlatot elősegítő ipari gyárakkal.
- Tiszta és hatékony energia. Az EU-s energia célok elérése érdekében sokkal kevesebb földgázra és kőolajra lesz szüksége, ami azt jelenti, hogy energia és pénzügyi szempontból is takarékoságot jelent. ¹

A tagoknak az az elgondolás, mely szerint a legminimálisabbra kell csökkenteni a kiadásokat a kibocsátáscsökkentési vállalásukban nehéz feladatot jelet. El kell érni, hogy a lehető legnagyobb előnyben részesüljenek. Fő feladatuk, hogy az energia és az erőforrások felhasználása hatékony legyen és gyarapodjon.²

Az uniós csatlakozási tárgyalások során már lefektették azon környezetstratégiai intézkedéseket, amelyek még ma is aktuálisak, ezek a következők: ³

- Az erőfeszítések minimalizálása
- Látványos intézkedések
- Intézményi igazodás
- Maximális megfelelés a minimális követelményeknek
- Teljesítés a legfelső szinten.
- A gazdaságos (költségminimalizáló) változat
- A gazdasági integrálódást optimalizáló környezeti stratégia
- A nemzeti szuverenitás és cselekvőképesség megőrzése.
- Az ideális környezetpolitika⁴

---

¹Ua. – 301.o.

²Ua. – 301.o.

³ Kerekes Sándor. Gazdaság és környezet. – Magyar Tudományos akadémia. – Budapest, 1998. – 17.o.

⁴ Kerekes Sándor. Gazdaság és környezet. – Magyar Tudományos akadémia. – Budapest, 1998. – 17.-19.o.

Ezen vázlatokhoz célfüggvényeket kell felállítani, amelyek értékítéleteket és prioritásokat tartalmaznak.¹

Ezek a következők:

- belépés mielőbb és bármi áron,
- belépés költségeinek minimalizálása,
- környezet állapotának maximális javulását elérni a belépés által,
- környezetpolitika segítse elő az integrálódás optimális gazdasági modelljének a létrejöttét,
- belépés környezeti feltételeinek a teljesítése minél kevésbé csorbítsa a nemzeti cselekvőképességet.²

„Az értékek és prioritások tárgyalása kapcsán röviden célszerű kitérni a környezet és a gazdaság viszonyára. A környezet és a gazdaság sokak számára egy „nullaösszegű” játék összetevőjeként jelenik meg, amelyből az egyiknek szükségszerűen vesztesként kell kikerülnie.”³

Sok téveszme szerint a környezet és a gazdaság javulásához csak akkor lehet eljutni, ha nagy összegeket fektetnek bele az országok, azonban ez nem így van. A termelési eljárások alkalmazásának gazdasági hatásai kedvezőek. *„A termelés és a fogyasztás szerkezetének környezetkímélő irányba történő terelésével javulást lehet elérni.”⁴*

Továbbá ismert az a téveszme is, amely szerint a környezeti kiadások rontják a gazdaság versenyképességét. *Azonban egy közepesen fejlett vagy elmaradott gazdaságban e többletkiadásra készítő környezetvédelmi intézkedések pozitív hatást váltanak ki: a termelési tényezők szűkítése-megdrágítása révén innovációra ösztönöznek, melynek eredményeképpen javul a nemzetközi versenyképességünk.*⁵

¹ Kerekes Sándor. Gazdaság és környezet. – Magyar Tudományos akadémia. – Budapest, 1998. – 19.o.

² Ua. – 19.o.

³ Ua. – 20.o

⁴ Ua. – 20.o

⁵ Kerekes Sándor. Gazdaság és környezet. – Magyar Tudományos akadémia. – Budapest, 1998. – 20.o

3.4. *Inkluzív növekedés – Szociális és területikohézió*

„Az inkluzív növekedés rendszerében magas a foglalkoztatottság, erősödik a gazdasági, szociális és területi kohézió. A készségek fejlesztésébe történő beruházás, a szegénység leküzdése és a munkaerőpiac modernizálása, valamint képzési és szociális védelmi rendszerek révén az emberek képessé válhatnak az előttük álló változások felmérésére, azok kezelésére és összetartóbb társadalom kialakítására. Rendkívül fontos szempont az is, hogy a gazdasági növekedés előnyei az EU teljes területére eljussanak – beleértve a legkülsőbb régiókat is. A területi kohézió erősítése meghatározó jelentőségű. E növekedés révén valamennyi polgár egész élete során hozzáférési lehetőségekhez és esélyekhez juthat. Szembe nézve az idősödő népesség és a növekvő globális verseny támasztotta kihívással Európának teljes mértékben ki kellene használnia munkaerő-potenciálját.”¹

Ahhoz, hogy elősegítsék a szociális és területikohézió fejlődését a következő lépésekre van szükség:

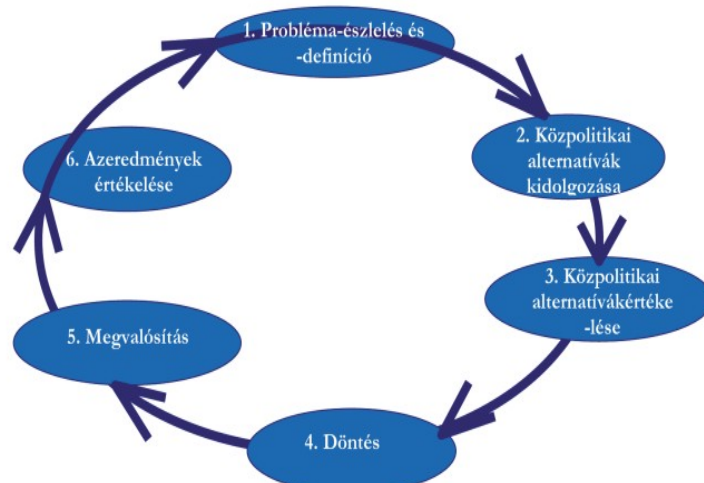
- Foglalkoztatás: demográfiai változások miatt elképzelhető, hogy csökken a foglalkoztatásban nyilvántartott számuk. Egyre csökken az Unióban az a réteg, aki aktív foglalkoztatott. Az Egyesült Államokban és Kínában 70% felett van ennek a tendenciája.
- Szakképzettség: annak érdekében, hogy az Unió előmozdítsa a szakképesítettek számát a tagországokban 2020-tól 16 millió fővel emelte azon munkahelyek számát, ahol csak szakképzett álláshelyek tölthetők be, ezzel egyenértékben 12 millióval mérsékelte azon álláshelyeket, ahova alacsony képesítéssel tölthetők be. Európa munkaképes lakosságának létszáma csökken, így kevesebb munkavállalónak kell eltartania az egyre növekvő számú inaktív népességet.²

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 302.o.

² Szamadó Róza. Inkluzív önkormányzat. – Nemzeti Közszolgálati Egyetem – Budapest, 2015. – 17.o.

- Szegénységelleni küzdelem: a munkanélküliekre jelent veszélyt. A válság előtt 80 millió főt érintett a szegénység, ebből 19 millió gyermek.¹

3.4.a. ábra

Az inkluzív növekedés és területkohézió lépéseit mutatja be a fenti ábra, mellyel előlehet mozdítani a jólét színvonalát az Unióban.

Forrás: Számadó Róza. Inkluzív Önkormányzat. 2015. nkerepo.uni-nke.hu.

Letöltés helye:

<https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/10331/Teljes%20sz%F6veg;jsessionid=9FC72110C5398B2234BA3F589008159D?sequence=2>. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 18.o.

A prioritás élvez a foglalkoztatási, az oktatási és a képzési politika, valamint a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése és megerősítése. Természetesen mindez azt a célt szolgálja, hogy fellendüljön az Unió szociális és területkohéziós viszonya. A munkaerőpiac erősítése és a munkanélküliség csökkenése az üzleti élet révén. Fontos, hogy megfelelő képesítésben vegyenek részt, ahhoz, hogy erősítsék az aktív foglalkoztatottak számát.²

Az Inkluzív növekedés prioritás két kezdeményezéshez kapcsolódik:³

- „Új készségek és munkahelyek menetrendje”⁴
- „Szegénység elleni európai platform”.⁵

¹Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 302.o.

²Ua. – 302.o.

³ Számadó Róza. Inkluzív önkormányzat. – Nemzeti Közszerológati Egyetem – Budapest, 2015. – 18.o.

⁴ Ua. – 18.o.

⁵ Számadó Róza. Inkluzív önkormányzat. – Nemzeti Közszerológati Egyetem – Budapest, 2015. – 18.o.

„Az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” és a „Szegénység elleni európai platform” által megcélzott területek közül közvetlenül vagy közvetetten mindegyik terület fontos. A lokális közösségi célok kapcsán az első esetben kiemelt jelentőségűek a szociális, társadalmi partnerek kapacitásának megerősítésére, a valamennyi érdekelt félre kiterjedő oktatási és képzési együttműködést szolgáló stratégiai keret kialakítására vonatkozóak. A második esetben pedig az együttműködési platformok kialakítására, a legsérülékenyebbeket segítő szociális innovációkat lehetővé tevő programok kialakítására és végrehajtására, a megosztott kollektív és egyéni felelősség tudatosítására és a különösen veszélyeztetett csoportok konkrét körülményeinek kezelésére irányuló intézkedések kidolgozására és végrehajtására vonatkozóak.”⁶

---

⁶ Ua. – 18. - 19.o.

IV. FEJEZET

AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLTAL GYAKOROLT HATÁSOK MAGYARORSZÁGRA

Maga a szó, hogy integrálódás idegen eredetű, melynek a jelentősége a beolvadás. Dolgozatom esetében az Unióba való beolvadást vizsgáltam, a fent megjelölt vázlatpontban pedig Magyarország szerepére voltam kíváncsi. Az a tény, hogy a Magyar Köztársaság része az Európai Uniónak sok mindent megváltoztat. A csatlakozás napjától az alkotmányrendszer megváltozik és ezzel együtt a helyük a szerepük a világban is.¹ Magyarország csatlakozási kérelmét a politikai szuverenitás és a gazdaságpolitikai beavatkozás továbbá a piacgazdasági intézményrendszer kiépítése idézte elő. Magyarország Lengyelországgal karöltve az 1980-as években kezdeményezték a tagságot.²

A Visegrádi 4-ek közül Magyarország és Lengyelország volt az első, akik csatlakoztak az Unióhoz a politikai rendszer átalakulást követően. Később, Csehszlovákia kettészakadását követően pedig Csehország és Szlovákia, a V-4-ek másik két tagja is belépett.³

Az 1998-as években kezdődtek meg a csatlakozási tárgyalások a középkelet-európai országai, Magyarország és az EU között.⁴ „Magyarország részéről tekintve az agrárium által adott kulcskérdés volt, valamint az is, hogy a Németországgal ápoltt kétoldalú kapcsolatok és nemzetállami érdekek több ponton is összecsaptak a tárgyalások során.”⁵

---

¹Paczolay Péter. A magyar alkotmány jövője és az uniós csatlakozás. Online megtekinthető:

http://www.poltudszemle.hu/szamok/2004_1szam/2004_1_paczolay.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.).31.o.

²Dr. Habil. Pintér Éva PhD – Dr. Pintér Tibor PhD. – Magyarország integrációja az Európai Unióba – gazdasági és társadalmi megközelítés. Online megtekinthető:

https://kozszo.org.hu/dokumentumok/UMK_2018/kulonszam/01_Magyar_integracioja.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 1.o.

³Ua. – 1.o.

⁴Dr. Habil. Pintér Éva PhD – Dr. Pintér Tibor PhD. – Magyarország integrációja az Európai Unióba – gazdasági és társadalmi megközelítés. Online megtekinthető:

https://kozszo.org.hu/dokumentumok/UMK_2018/kulonszam/01_Magyar_integracioja.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 2.o.

⁵Hettyey András. A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély. Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. Online megtekinthető: <http://real.mtak.hu/64338/1/kszo%20orb%C3%A1n.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 5.o.

A csatlakozást követő 10 évet két domináns részre lehet osztani az EU tagságon belül Magyarországot tekintve, ami meghatározó fejezet a bővítés politikát tekintve. Az első rész a 2004. május 1.-től vagyis a magyarok csatlakozásától tekintve 2010 tavaszáig tartott. A második pedig 2010 májusától mostanáig is tart. Ez a két időszak azért jelentős a bővítés politikában ugyanis jelen vannak már az *európai uniós transzferek*.¹A legtöbb költségvetési támogatást felemésztő közös mezőgazdasági politika (CAP) reformja körüli belső érdekkonfliktusokkal kapcsolatos.²Erről az MNB szolgál számunkra információval, ami az EU fejlesztési célú összegekre vonatkozik.³ „*A magyar EU-tagság első szakaszában a kínálgzó lehetőségek nem csekély részét sikerült kihasználni. Az elmaradás legfőbb oka az EU-csatlakozást megelőző időszakban felhalmozott tartalékok felélése után elkövetett gazdaságpolitikai hibák sorozata és a globális pénzügyi és gazdasági válság volt. A második szakaszban az európai uniós értékektől eltávolodó belpolitika és a piacgazdasági elveket tagadó nem szokványos gazdaságpolitika lehetetlenné tette az EU-tagságban rejlő lehetőségek teljesebb kihasználását.*”⁴

A gazdaság és egyéb érdektől eltekintve Magyarország részéről tekintve más okból is fontos volt az EU bővítés politikája. Magyarország és ezzel egyenértékben a V-4-ek végig kísérték a bővítés politikát, hiszen érdekeltek voltak benne a szomszédokat tekintve.⁵ Magyarország további érdekeltségei megmutatkoztak a kulturális és történelmi közösségei, és a kisebbségi ügyei révén a kapcsolattartásban, melyet fent tart déli szomszédaival.⁶

Magyarország az a tag az Unióban, aki aktívan kiveszi a részét a bővítés politikában. Már a saját tagságát megvitató tárgyaláson teljes mértékben kompetens

---

¹Ua. – 5.o.

²Balázs Péter. Szempontok a magyar EU-csatlakozás előny-hátrány mérlegének kidolgozásához. Online megtekinthető: <http://epa.oszk.hu/00000/00017/00041/pdf/balazspeter.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.15.).841.o.

³Losoncz Miklós. Magyarország tíz éve az EU-ban – mekkora volt a mozgástér? Online megtekinthető: http://real.mtak.hu/17214/1/Kszemle_CIKK_1475.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 490.o.

⁴Losoncz Miklós. Magyarország tíz éve az EU-ban – mekkora volt a mozgástér? Online megtekinthető: http://real.mtak.hu/17214/1/Kszemle_CIKK_1475.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.). 492.o.

⁵Tamás Csaba Gergely. Magyarország és a Közép – Európai Térség az Európai Unióban. – Országgyűlés Hivatala – Budapest, 2019.59.o.

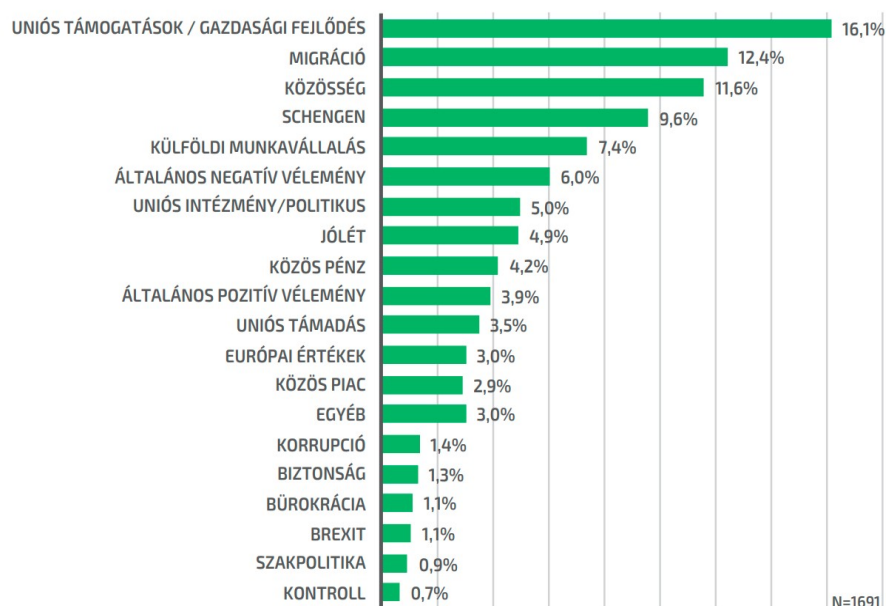
⁶Ua. – 59.o.

volt az EU szabályzatával, azóta pedig csak mélyítette azt.

Magyarország elnöke, Orbán Viktor az Európai Unió csúcstalálkozón az a politikus, aki bátran felmeri vállalni véleményét akár a nála magasabb súlycsoportban lévő politikusokkal szemben.¹

Az Európai Unió a magyar társadalom szemében egy lehetőségekkel teli opciót jelent. Legtöbb esetben az Unió pályázatokra asszociálnak akkor, ha az Unióról kérdezik őket. Magyarország nagy szerepet vállal valóban az uniós forrásokból megvalósult fejlesztésekre, a különböző pályázati lehetőségekre és pénzügyi támogatásokra.² Másik nagy kérdés, amiben Magyarország is a többi tagországgal párhuzamosan szerepet vállal az a migrációspolitiká.³

4.a. ábra

Az Európai Unió által kínált lehetőségek és Magyarország szerepvállalása a bővítéspolitikát tekintve.

Forrás: Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 7. o.

Magyarország legnagyobb szerepvállalása a gazdaságban nyilvánul meg,

¹ Magyar hetilap. (n.d.). Számít Orbán szava az Unióban. [magyarhetilap.hu](https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Szamit_Orban_szava_az_unioban). Letöltés helye: https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Szamit_Orban_szava_az_unioban. Letöltés dátuma: 2023.05.14.

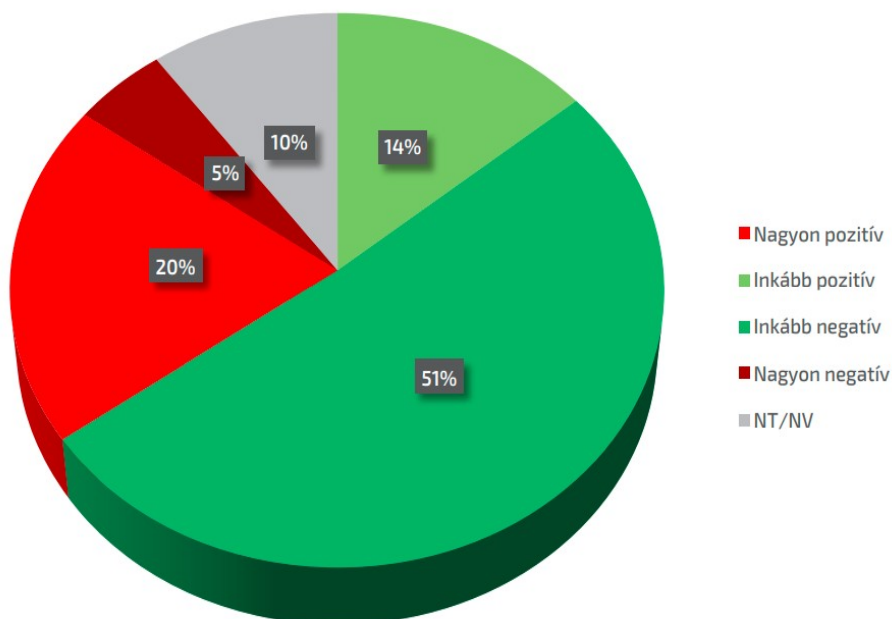
² Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 6. o.

³ Magyar hetilap. (n.d.). Számít Orbán szava az Unióban. [magyarhetilap.hu](https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Szamit_Orban_szava_az_unioban). Letöltés helye: https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Szamit_Orban_szava_az_unioban. Letöltés dátuma: 2023.05.14.

amelyben az Unió segítségére van. Az Európai Unió által gyakorolt gazdasági hatások a magyar adta lehetőségekkel együtt egy stabilábakon álló Agráriumot ötvöz.¹ Ám viszonylag lemaradva, de hatalmas küzdelem Magyarország számára a schengeni övezeti tagságunkból fakadó fizikai határok eltörlése.²

Általános értelemben vett EU Magyarországra gyakorolt hatásait tekintve nem mindig pozitív megnyilvánulást lehet felfedezni a közvélemény szerint.³

4.b.ábra

Az ábra jól mutatja, hogy inkább negatív benyomást kelt az EU.

Forrás: Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 9. o.

Az Európai Unióval kapcsolatban előnyösnek ítélik meg, hogy a magyar társadalom Unió tag.⁴

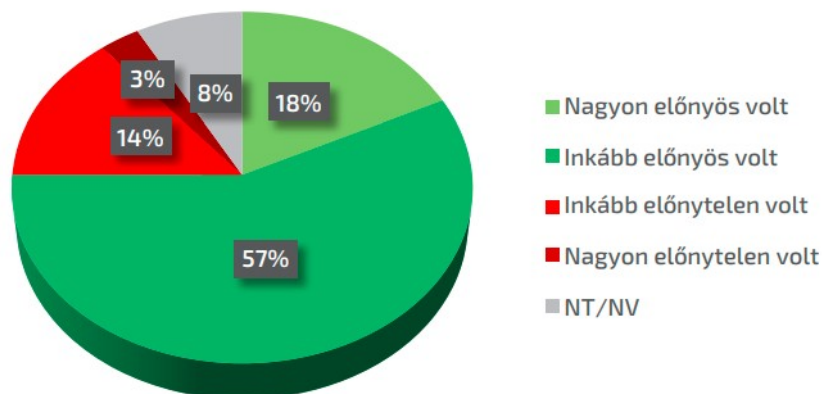
¹ Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 17. o.

² Ua. – 18. o.

³ Ua. – 18. o.

⁴ Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 9. o.

4.c.ábra

Az ábra százalékban mérve mutatja, hogy mennyire előnyös Magyarországszámára az EU tagság. Az ábra csak az első 15 év tapasztalatot mutatja.

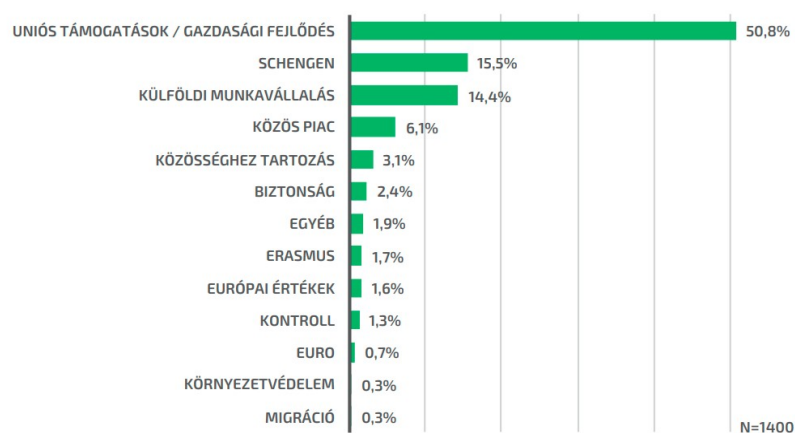
Forrás: Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 13. o.

Magyarország EU-ban eltöltött első 15 éve előnyös volt az ország számára – a kormánypárti szavazók nagy többsége így vélekednek.¹ A legnagyobb előnyöket Magyarország számára a gazdaságban lehet érzékelni. A gazdasági fejlődésre gyakorolt hatás után jócskán lemaradva találjuk a schengeni övezeti tagságunkból fakadó fizikai határok eltörlését és a szabad utazás lehetőségét és mögötte viszonylag szorosan a külföldi munkavállalás lehetőségét.²

¹Ua. – 14. o.

²Ua. – 18. o.

4.d.ábra

17

Uniós pozitív értékű hatások Magyarország vonatkozásban.

Forrás: Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 17. o.

A magyar társadalom nem elhanyagolható mértékben a Magyarországra érkező uniós támogatásokat tartja az uniós tagság legnagyobb előnyének.¹

¹Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 18. o.

KÖVETKEZTETÉS

Munkám témája az Európai Unió vizsgálata az integrációs politika illetve Magyarországra gyakorolt hatása a bővítés politikát követően. Az integráció komplex folyamat, amely áthatja a gazdaság és a társadalom szinte valamennyi szféráját, ezért mérése összetett feladat. Hosszú évtizednyi nyugat-európai integrációs fejlődést követően sem alakult ki megbízható és általánosan elfogadott tudomány az integrációs előnyök és hátrányok adategyeztetéséről.

Az EU részéről nagy kérdés a jövőben csatlakozni óhajtó országok tekintetében az, hogy miként tudja módosítani az ország belépése a szervezet globális ráfordítás-eredmény mérlegét, és – tágabb értelmezésben – miként befolyásolja majd az integráció működését.

Az egyes érdekcsoportok várhatóan növekvő mértékben fognak érdeklődni a saját közvetlen költség-haszon mérlegük iránt. Az EU-csatlakozással kapcsolatban azonban mindenekelőtt országos szintű és érdekű politikai döntéseket kell meghoznia a kormánynak, az Országgyűlésnek, valamint – népszavazás keretében – a választásra jogosult lakosságnak. Ezekben azonban nemcsak egyesülnek, hanem esetleg egymást részben közömbösítik is az ágazati, regionális szinteken jelentkező különféle negatív integrációs hatások.

Az Európai Unió további fejlődésére egy stratégiát hoztak létre, amely a Lisszaboni Szerződésben nyilvánul meg. Szilárd és tartós keret, amely lehetőséget biztosít az Unió fejlődésére. A Lisszaboni Stratégia jelentős részben korábban az integráción kívül maradó területekre irányul. Viszont nagy az eltérés a nemzeti politikák és preferenciák között. Hagyományosan a nemzeti kompetenciákba tartozó területek könnyebb közösségi koordinációját kívánták megteremteni a közösségi módszer kiterjesztése helyett. Ez azonban azért is negatívum, mivel maga a stratégia mindazonáltal, hogy stabil keretet biztosít, nem tudja felvenni az aktuális kérdéssel a lépést, ami a gazdaságban nyilvánul meg. Hosszú idő eltelte után a Lisszaboni Stratégia a mérlege vegyes értéket mutatott. Hiányosságok és

elmaradások jelentkeztek. Ahhoz, hogy rendbe hozzák ezt a helyzetet létrehozták az Európa 2020 stratégiát. A cél az volt, hogy a Lisszaboni Stratégiát kilábalassa a hanyatlásból.

Az Európa 2020 stratégia egy új program volt. Abból indultak ki, hogy az 1930-as évek óta tapasztalt legsúlyosabb világszintű gazdasági válság miatt túlzott eladósodással, lassú strukturális növekedéssel és magas munkanélküliséggel kell szembenézni. Gyakorlatilag mentőövként szolgált az Unió számára. A tudásra és innovációra, fenntarthatóbb gazdaságra, magas foglalkoztatottsági szint és társadalmi befogadásra összpontosított.

Magyarország Uniós csatlakozását az integráció utáni első évtizedben pozitívumként élte meg. Ez a pozitívítás pedig a gazdaságban nyilvánult meg, ugyanis a tagságot követő években felfelé ívelt az ország gazdasága. A következő években érzékelt tapasztalatok alapján kérdéses, hogy mennyire tartható fent a csatlakozás óta stabilan pozitív hozzáállás az európai integrációhoz. A társadalom által kívánt jólét nem a legmegfelelőbb, amit jól mutat a fizetések csökkenése az élelmiszer árák emelkedése.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK

1. Arató Krisztina – Koller Boglárka. Az európai egység fejlődéstörténete és az EU jelenkori kihívásai. – Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2018.
2. Aubert Antal – Csapó János. Európai Unió alapismeretek. – Egyetemi Jegyzet – Pécs, 2008. – 1-8. o.
3. Bóka János - Gombos Katalin - Szegedi László. Az Európai Unió Intézményrendszere. – Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2019. – 229.o.
4. Bóka János - Gombos Katalin - Szegedi László. Az Európai Unió Intézményrendszere. – Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2019. – 229.o.
5. Bíró-Nagy András – Kadlót Tibor – Köves Ádám. A magyar közvélemény és az Európai Unió. – Policysolutions – 2016. – 9.o.
6. Berend T. Iván. Az Európai Unió története – Integráció, populizmus, nacionalizmus. – Kossuth kiadó – Budapest, 2021. 15. o.
7. Czakó Erzsébet. A Lizaboni stratégia és a vállalati versenyképesség. – Corvinus Egyetem – Budapest, 2007. 1-11. o.
8. Dr. Dienes – Oehm Egon. Az Európai Unió: alapismeretek, intézmény- és jogrendszer, döntéshozatali mechanizmus. - Pharma Press Kft. – Budapest, 2008. 13.o.
9. Fábíán Attila. Az integráció elmélete. – Nyugat-magyarországi Egyetemi Kiadó – Sopron, 2011. 36. o.
- 10.dr. Fischer Márta. Az Európai Unió – Dióhéjban. – Dombóvári Szecsox Nyomda Kft. – Dombóvár, 2022. – 9. o.
- 11.Halmi Péter. Európai gazdasági integráció. - Dialóg Campus Kiadó – Budapest, 2020. – 285.o.
- 12.Halm Tamás. A Lizaboni stratégia és az Európa 2020 megvalósítását elősegítő nemzeti reformprogramok fejlődése, tanulságai. – Nemzeti Közszerológálati Egyetem – Budapest, 2020. 36. o.
- 13.J. Nagy László. Az Európai integráció politikai története. – Szeged, 2005. – 17.o.
- 14.Kerekes Sándor. Gazdaság és környezet. – Magyar Tudományos akadémia. – Budapest, 1998. – 17.o.

15. Medve – Bálint Gergő – Martin József Péter – Nagy Gabriella. Célellentétes következmények? Az uniós források hasznosulása Magyarországon. – Budapest: TÁRKI, 2022. – 36-38.o.
16. Pintér Tibor. Az Európai Unió bővítése – Szerbia integrációinak kérdései. – Doktori értekezés – Győr, 2016. 23. o.
17. Szamadó Róza. Inkluzív önkormányzat. – Nemzeti Közszolgálati Egyetem – Budapest, 2015. – 18.o.
18. Tamás Csaba Gergely. Magyarország és a Közép – Európai Térség az Európai Unióban. – Országgyűlés Hivatala – Budapest, 2019. 48. o.
19. Vértés András. Tanulmányok Magyarország versenyképességéről. – ÚMK – Budapest, 2006. – 86.o.

Cikkek, segédanyagok, szakirodalmak

20. Ambrózy Márton. Kockázati tőke. Online elérhető: http://epa.oszk.hu/02000/02051/00017/pdf/EPA02051_Tudomanyos_Kozlemenye_k_02_2000_oktober_171-252.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
21. Balázs Péter. Szempontok a magyar EU-csatlakozás előny-hátrány mérlegének kidolgozásához. Online megtekinthető: <http://epa.oszk.hu/00000/00017/00041/pdf/balazspeter.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
22. Bíró N.A. 15 év után. Az Európai Unió és a társadalom. - : Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions. – WellCom Stúdió, 2019. – 6. o.
23. Európa előtt álló feladat: helyre tenni a Lisszaboni stratégiát. (n.d.). *etuc.org*. Letöltés helye: https://www.etuc.org/sites/default/files/BrochLisbonHU_1.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.19.
24. Halmai Péter. Az európai növekedési modell kifulladására. Online megtekinthető: http://real.mtak.hu/74014/1/02_HalmaiA_u.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
25. Dr. Habil. Pintér Éva PhD – Dr. Pintér Tibor PhD. – Magyarország integrációja az Európai Unióba – gazdasági és társadalmi megközelítés. Online megtekinthető: https://kozszov.org.hu/dokumentumok/UMK_2018/kulonszam/01_Magyar_o_integracioja.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)

- 26.Hettyey András. A magyar pozíció teljes körű érvényesítésére nincs esély. Magyarország európai uniós csatlakozási tárgyalásai és a német külpolitika. Online megtekinthető: <http://real.mtak.hu/64338/1/ksz%20orb%C3%A1n.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
- 27.Horváth Kornélia. (2004). Az innovációs-alapú regionális fejlesztés lehetőségei Magyarországon. *real.mtak.hu*. Letöltés helye: http://real.mtak.hu/116001/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1935.pdf. Letöltés dátuma: 2023.05.13. 35. o.
- 28.Losoncz Miklós. Magyarország tíz éve az EU-ban – mekkora volt a mozgástér? Online megtekinthető: http://real.mtak.hu/17214/1/Kszemle_CIKK_1475.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
- 29.Magyar Köztársaság Kormánya. A Magyar Köztársaság európai uniós tagságával összefüggő kérdésekről és az európai integráció helyzetéről. Online megtekinthető: <https://www.parlament.hu/irom37/15642/15642.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
- 30.Magyar hetilap. (n.d.). Számít Orbán szava az Unióban. *magyarhetilap.hu*. Letöltés helye: https://www.magyarhirnap.hu/kulfold/Szomit_Orban_szava_az_unioban. Letöltés dátuma: 2023.05.14.
- 31.Paczolay Péter. A magyar alkotmány jövője és az uniós csatlakozás. Online megtekinthető: http://www.poltudszemle.hu/szamok/2004_1szam/2004_1_paczolay.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
- 32.Rappai Gábor. Az Uniós csatlakozás időpontja egy üzemgazdasági elemzési módszer tükrében. Online megtekinthető: https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2000/2000_12/2000_12_981.pdf (Utolsó letöltés: 2023.04.15.)
- 33.Század Társaság. Magyaroként Európában. – Kossuth kiadó – Budapest, 2005. – 5.o.